

Életünk

AZ EURÓPAI MAGYAR KATOLIKUSOK LAPJA

VIII. évfolyam 11. szám (8. Jahrgang Nr. 11.)

A Z St.Gallen — Erscheint monatlich

1976 november

Herrn Prof.
Dr. Gafary Aladar
Pris-terseminar
7000 Chur 2

A halál kihalófélben?

A cím ne tévesszen meg senkit! Nem a halálról lesz itt szó, hanem a halál okairól. S ha a különböző betegségeket tekintjük a halál okainak, akkor meg nem általánosságban «a» betegségről, mint kihalófélben lévő fogyóeszközzel beszélünk, hanem csak «egyes» betegségekről, amelyek, hála az orvostudomány fáradozásának, ma már lassan eltűnnek a föld színéről. Valóban nagyon is szép lenne, ha a novemberi temető már csak úgy élne az emberek emlékezetében, hogy «valamikor ilyesmi is létezett». Vagy, ha úgy lenne, mint a mesében: «boldogan éltek, amíg meg nem haltak», — azaz addig élhetnének, amíg meg nem unnánk az életet a földön és egy napon elfogna bennünk a kíváncsiság, hogy vajon mi is következik a halál után? De ettől a paradicsomi állapottól még nagyon is messze vagyunk, minden ilyen irányú törekvés és sikerek ellenére is.

Az orvosokat ugyan azzal bosszantják, hogy sokkal több embert tesznek el láb alól, mint amit bevallanak, — tény viszont, hogy az orvostudomány az elmúlt 100 esztendő alatt óriásit fejlődött: műtéti beavatkozással, különféle gyógyszerekkel, betegségek megelőzésével az emberi életkort a kétszeresére emelte és egyes betegségeket, melyek egykor Isten ostoraként szántottak végig az emberiségen, ma már szinte teljesen kiirtotta. Az Egészségügyi Világszervezet nemrégiben nem kis büszkeséggel jelentette, hogy az egykor anynyira rettegett fekete himlő kórokozója rövid időn belül végleg eltűnik a föld színéről. Az utolsó hét himlőbeteg egy istenhátamögötti abesszin faluban él, elkülönítve és mindent megtesznek, hogy e betegség vírusa onnét többé el ne terjedhessen. Még néhány hónap, — közölte a Világszervezet szóvivője, és ez a szörnyű betegség végleg kipusztul a földről. Hála a megelőző védőoltásnak ezzel egy olyan emberirtó gyilkos kór tűnik el, amely még évekkel ezelőtt is milliós számra szedte áldozatait. Csak

magában Németországban 100 ezer ember halt meg himlőben az 1870/71-es években.

Joggal beszélhetünk tehát nagy sikerről, az orvostudomány kiváló eredményeiről. Igen, így többes-számban! Mert nemcsak a himlőhelyes rém van végleg eltűnőben, hanem vele együtt rokonai, a kolera, a pestis és a malária is. Mind valamennyi betegség, halálhozó rém, melytől egész Európa rettegett, melynek százezrek estek áldozatul még a múlt században is.

Sajnos, e sikerek ellenére sincs reményünk, hogy az orvosok egy napon be kell csukják boltjukat, a kórházak és temetők kapuikat. Miért? Mert a halál csupán lovat cserélt, átnyergelt, s a 20. században olyan lóra ült, amilyent mi magunk választottunk magunknak. Az ó- és középkor pusztító járványai helyébe új, vagy ha nem is új, de divatosá vált betegségek léptek: a rák, a szív és vérerek különböző megbetegedései, magas vérnyomás, cukorbetegség. A halál statisztikájában most ezek vezetnek és az orvostudomány civilizációs betegségeknek nevezi őket. Betegségek, amiket az emberiség maga választott magának, a maga elpuhult, elkényelmesedett életmódjával.

Milyen érdekes! Mi, emberek vagyunk az egyetlen élőlény a földön, amely az étellel együtt kapta a felelősséget a halálért is. De ezzel bizonyossá vált az is, hogy az orvostudomány minden erőfeszítése és hősies küzdelme sem tudja a mulandóságot megállítani, a halált munkanélkülivé tenni.

Ez is realitás! Igaz, de egyben ok a reménységre is, hogy éppen e realitás következtében tér vissza sok gondolkodó ember a hithez, amit az élet, a kissé elbizakodott s távlatában nem eléggé végiggondolt élet kiölt a lelkéből. Így majd rádöbben arra is, hogy

KI RAGYOGNI LÁTOD . . .

Ki ragyogni látod élted csillagát,
Halljad a természet hathatós szavát:
A gyenge és erős, félékeny és a hős
Meghal egyaránt.

Légy gazdag vagy koldus, szolgálj vagy király,
Ifjú vagy elaggott, izmos vagy szikár,
Egy csapás, és elejt és rideg sírba ejt
A kemény halál.

Mint az őszi szellő fák zöld levelit
Elhordja, úgy járnak szinte ékeid.
A tilost ne keresd és tovább ne szeresd,
Mert az elmerít.

Nézd a föld virágát, mily hamar virít:
Alig vetted észre szende ékeit,
Fonnyadni siet már, szívből sajnáljad
bár,

Hogy vigyázz, tanít!

Ne ígérj magadnak hosszú életet,
A halál veled jár, s észre sem veszed:
Hogy élted fonalát elmetszi, nem lesz
gát

Semmi érdemed.

Hát Istentől rendelt célodhoz siess:
Örömet mulandó jókban ne keress;
Hogy ha int az óra, a bírői szóra
Bátran ott lehess.

Tárkányi Béla

a sok modern betegség is a civilizáció «aldásai» közé tartozik. Nincs ok az elbizakodottságra: az élet mindig veszélyben van, mert a régi betegségek helyébe, íme újak jöttek. A lényeg nem változott, az ember földi léte csak átmenet, csak vándorlás. E vándorlás idejét a tudomány ugyan meghosszabbíthatja, célját azonban Isten jelölte meg a Jézus Krisztusban való hit által.

Mi keresztények örülünk a tudomány sikereinek, de életünket Jézusra bizzuk, aki maga is megjárta a halál útját, hogy kaput nyisson egy új életnek, melyhez sem betegség, sem halál többé hozzá nem férhet.

Megyesi András

Az apostoli hitvallás teológiai magyarázata

« Ki születék Szűz Máriától. »

A harmdik hitcikkely így szól: Ki fogantaték Szentlélektől, születék Szűz Máriától. E hitcikkelyben tehát nemcsak Jézus születéséről, hanem anyjáról, Máriáról, is említés történik. Az apostoli hitvallás Máriának csak két kiváltságát emeli ki: anyaságát és szüzességét. Jelen cikkünkben anyaságát, a következőben pedig szüzességét fogjuk röviden magyarázni.

Az Úr Jézus, Istenfia lévén, szabadon elhatározta, hogy emberré lesz. Hasonlóképpen elhatározta, hogy születés által jön a világra. Mindenhatóságánál fogva egy e célra külön teremtettt emberi természetet is vehetett volna fel s azonnal mint felnőtt férfi jelenhetett volna meg a világon. De nem ez

Mostantól boldognak hirdetem minden nemzedék

1. A zsidók általában nem sokra becsülték a női nemet. A Szentírás szerint Isten férfinek és nőnek teremtette meg az embert (Ter 1, 27). Ennek ellenére a nőnek a zsidók társadalmi életében semmi joga nem volt. Jellemző, hogy a zsidó férfiak reggeli imájukban így imádkoztak: «Áldott légy, Istenünk, mert nem teremtettél sem idegennek, sem nőnek, sem tudatlannak». A nő mint anya azonban nagy tiszteletnek örvendett. Az élet forrását látták benne. «Az ember Évának nevezte feleségét, mert ő lett minden élő anyja» — olvassuk a Szentírásban (Ter 3, 20). Az asszonyok tudatában is voltak annak, hogy Isten az ő testükben formálja élővé az embert. A Makkabeus vértanúk anyja csodálatos imádatlalt mondja fiainak: «Nem tudom, hogy öltöttetek testet méhembem. Nem én ajándékoztam nektek lelket és életet, nem én fűztem össze elemeiteket csodálatos módon, hanem a mindenség Teremtője, aki az emberiséget alkotta és létet adott mindennek» (2 Mak 7, 22-23). Értethető, hogy Isten, aki az emberi élet keletkeztetésére a szülők közreműködését kíránja, saját tekintélyében is részesíti őket: «Tiszteld apádat és anyádat, hoty sokáig élj azon a földön, amelyet az Úr, a te Istened, ad neked» (Kir 20, 12). A Szövetség könyve pedig megszabja: «Aki apjával vagy anyjával méltatlanul bánik, azt halálra kell ítélni» (Kiv 21, 17). Tudjuk, hogy Jézus nagyra tartotta ezt a parancsolatot, mert haraggal kelt ki a farizeusok ellen, akik üres kultikus tettek ürügye alatt szüleiket nem tisztelték és így Isten parancsát kijátszották (Mt 15, 5-6).

Minthogy a zsidók a nőt életadó voltában, tehát mint anyát tisztelték, érthető, hogy főképpen azokat az asszonyokat dicsőítették, akik a legkedvezőtlenebb körülmények közt, Isten

volt Isten akarata. «Amikor elérkezett az idők teljessége — írja Szt. Pál — az Isten elküldte a Fiát, aki asszonytól született» (Gal 4, 4). Jézus megjelenése a földön tehát elválaszthatatlan az anyjától, Máriától. Máriának köszönhetette emberi természetét, Mária viszont neki köszönhetette az anyaság kiváltságát. Jézus nem úgy született a világra mint a többi emberek, akik nem választhatják meg szüleiket. Szabadon választotta meg anyját és ezáltal nemcsak őt, hanem az egész női nemet kívánta meg tisztelni.

Mária anyaságát két szempontból nézhetjük. A messiási anyaság és az istenanyaság méltóságát szemlélhetjük benne.

külön segítsége folytán, lettek termékenyek, így pl. Sárát, aki vénségében fogant (Tr 21) és Annát, aki sokáig magtalan volt (1 Sám 1), s az Újszövetségben Erzsébetet, akit az emberek meddőnek mondtak s aki szintén öregségében fogant (Lk 1, 36). A királyi messzianizmus távlatában az uralkodó anyját részesítették különleges tiszteletben. A Szentírás első könyve a Messiást mint az asszony ivadékát írja le. S mivel a királyok idejében az eljövendő Messiásban egyre inkább egy királyt vártak, a király anyját is különleges tisztelettel öveztek. Ennek beszédes tanújelét adja a Királyok könyve. «Amikor Batséba belépett Salamon királyhoz, . . . a király fölkel, elébe ment, meghajolt előtte, aztán trónjára ült; a király anyjának oda tettek egy széket s helyet foglalt a jobbán. Aztán így szólt: Egyetlen kéréssem volna hozzád . . . A király azt felelte: Csak add elő a kérést, anyám, nem utasítalak el» (1Kir. 2, 19-20).

Mária tudatában van sajátos anyai méltóságának. Amikor Erzsébetet látogatja, Isten lelke ihletére, hálát ad az Urnak a messiási anyaság kegyelméért. E magasztaló himnusz, amely a Magnificat nevén ismeretes, tele van utalásokkal az ószövetségi Annának hasonló jellegű énekére: «Magasztalja lelkem az Urat, ujjong én szívem megváltó Istenemben, mert letekintett alázas szolgálójára. Lám, mostantól fogva boldognak hirdetem minden nemzedék, mert nagyot tett velem Ő, a Hatalmas és a Szent» (Lk 1, 46-49).

Mária Isten anyja

2. Az első keresztények, akik az ószövetségi Szentírás alapján nevelked-

tek, Mária méltóságát főképpen a messiási anyaság fényében szemlélték. Amikor azonban a hívőkben Krisztus istenségének az igazsága jobban tudatosult, Mária méltóságát is mélyebben tudták kiértékelni. A negyedik században Máriát sok helyen istenanyjaként tisztelték. S amikor Nestorius, Konstantinápoly pátriárkája, Mária istenanyaságát tagadta, az ekezusi zsinat alexandriai Szt. Cirill kezdeményezésére elítélte Nestorius tanítását és dogmának nyilvánította ki Mária istenanyaságát. Nestorius Jézusban két személyt különböztetett meg, az Istenfiát és az emberfiát s azt állította, hogy e két személy közt csak valamilyen erkölcsi egyég áll fenn. Ezen hamis krisztológiai elv alapján, Nestorius következetesen Mária istenanyaságának a tagadására jutott: Mária a világra szülte Jézust, az emberfiát, de nem az Istenfiát. Az ekezusi zsinaton az atyák nemcsak Máriának egy már hagyományossá vált elnevezését akarták fenntartani, hanem Jézus igaz istenségébe vetett hitüket megvédeni. Mert ha valaki komolyan kétségbe vonja, hogy Mária az Isten anyja, nemde azért teszi, merf Jézust nem tartja igaz Istennek?

Az istenanyaságnak igazi értelme azonban nem az, hogy Mária Jézust istensége szerint szülte volna. Az Ige egyedül az Atyától születik öröktől fogva s tőle származik istensége. Azonban ez az örök Ige Mária méhében igazi emberi természetet vett fel személyi egységébe és ezért egy személyben Isten és ember. S mivel Mária ezt az egyedüli személyt, Jézust, foganta és szülte a világra az emberi természet szerint, valóban Isten anyja. A választott király édesanyját is a király anyjának nevezzük, pedig amikor az anyja szülte még nem is volt király. Nos, Mária nemcsak egy embert szült, aki később lett Istenné, hanem az Istenfiát fogadta méhébe, őt szülte a világra emberi természeté szerint. Tehát joggal nevezhető Isten anyjának, Isten szülőjének.

Mindazok a teológusok, akik a jelenben Jézusban csak embert látnak és így igazi (ontológiai értelemben vett) Isten-jellegét tagadják — gondoljunk E. Schillebeeckxre és P. Schonenbergre —, kénytelenek Mária istenanyaságát is kétségbe vonni vagy legalább is az Egyház tanításától eltérő módon értelmezni. Annyi bizonyos, hogy ez az elnevezés «istenanyja» nemcsak a katolikus Mária-tiszteletet jellemzi, hanem Jézus istenségébe vetett hitünkről is kezeskedik. Örvendetes az öku-
menizmus szempontjából, hogy korunk

egyik legnagyobb protestáns teológusa, Karl Barth, helyesli Máriának ezt a hagyományos elnevezését.

Jegyezzük meg azt is, hogy Mária méltóságát nemcsak biológiai ember- vagy istenanyaságában kell látnunk. Minthogy az Istenfia maga szemelte ki Máriát, hogy anyja legyen, fel kell tételeznünk, hogy arról is gondoskodott, hogy méltó anyja lehessen. Mindazok a lelki tulajdonságok, érzelmek, erények, melyek a keresztény szülőket jellemzik, Máriában hatványozott mértékben voltak meg. Amikor az angyal a Megváltó születését hírül hozza Máriának, a Szent Szűz anyai felelőssége teljes tudatában adja együttműködő beleegyezését: «legyen nekem a te igéd szerint» (Lk 1, 38). Mária tudta, hisz az angyal felvilágosította, hogy Jézus a világot fogja megváltani, s ha nem is érthette meg kezdetől fogva Jézus személyének és megváltásának teljes misztériumát, hívó lélekkel szemlélte a fiára vonatkozó eseményeket. «Mária emlékezetébe véste e szavakat és szívében gyakran elgondolkodott rajtuk» mondja ismételtelen Lukács evangélista (Lk 2, 19; 2, 52). Alig foghatta fel az agg Simeon jövendölésének teljes horderejét: «Ez sokak romlására és sokak feltámadására lesz Izraelben, jel lesz, melynek ellene mondanak, a te lelkedet is tör járja majd át» (Lk 2, 34-35). E titokzatos szavak teljes értelme talán csak akkor tárult fel lelke előtt, amikor fájdalomtól összetörve a kereszt tövében állt és Fiával együtt szenvedett. S amikor Jézus a kereszten függve Jánost öreá bízta, Mária már azt is megsejthette, hogy Fia János személyében az összes hívőket akarta reábizni.

Az első századok atyái aligha tévedtek, amikor azt tanították, hogy Mária annak idején saját fiát fájdalom nélkül hozta a világra, bennünket viszont a kereszt tövében fájdalommal szült örök életre. S VI. Pál pápa sem tévedett, amikor a zsinaton Máriát az Egyház anyjának nevezte. Egyik legregibb imánk, amely a 3. századból származik, Máriát már Isten anyjának szólítja és így bizonyítja, hogy az Egyház Mária-tisztelete a legősibb keresztény időkbe nyúl vissza. Idézzük emlékezetünkbe:

«Oltalmad alá futunk, Istennek szent Anyja, könyörgésünket meg ne vesd szükségünk idején, hanem oltalmaz meg minket minden veszedelemtől, mindenkoron dicsőséges és áldott Szűz. Amen.»

Prof. P. Mehrle Tamás OP

A baloldal varázsa

«... a demokrácia önnön magát emész- fel a szabadságban való telhetetlensége által.» (Platon, 400 évvel Kr. előtt!)

A patinás osztrák kisváros keresztény világnézetű ún. «Akademikerbund»-jában ideológiai természetű előadást tartott egy gimnáziumi igazgató. A generációs probléma tárgyalása során Platon fentebb idézett megállapításától

kezdve a 60-as évek német és más ifjúsági forradalmáig minden szönyegre került. A tények és okok felsorolása után azzal az optimistának látszani akaró megállapítással zárta előadását, hogy a jelek szerint az ifjúság nyugtalanodása és rebelliója a társadalom rendje ellen talán már túl van a csúcsponton és a dolgok megint mederbe te- relhetők ...

A hozzászólások során a szülői egy- let elnöke, foglalkozásánál fogva bíró, arra hivatkozott, hogy két keresztény nevelést kapott, felsős gimnazista fia és barátainak nézetei alapján állíthatja, hogy a baloldal «fascinációja» a fiatal- ságra ma sem szűnt meg és hogy ő en- nek a ténynek a titkát nem tudja egé- szen megfejteni ...

Hozzászólásom lényegét, mint a probléma — részemre — megoldását, az alábbiakban közlöm:

A hit — közismerten — az ember egész valóságának rezonanciáját jelen- ti. Az ember értelmi felfogásával, ér- zelmi beállítottságával és akarati állás- foglalásával meg van érintve, meg van fogva, helyesebben — megfogva érzi magát ... Egy kicsit egyoldalúan, de teológiaiilag nem helytelenül, szeret- ném a megfogalmazást úgy stilizálni, hogy a hit a függőség érzése egy fel- söbb hatalomtól, a Felső Hatalomtól ... Amikor az embernek «jól megy dolga», egészséges, nincsenek különösebb bajai, existenciális nehézségei, gondjai, nem érzi vagy kevésbé érzi ezt a füg- gőséget és következképpen meg- gyengül a hite vagy elveszti azt.

Társadalompolitikailag a dolog most úgy néz ki, hogy ha az ember (a fiatal- ember) elveti ezt a Felső Hatalmat, mint legfőbb autoritást, tekintélyt még inkább elveti a közbeeső fórumokat: a szülők, papok, tanárok, nevelők (stb) tekintélyét. Ez világos! — Az a párt, az a politikai, világnézeti csoportosulás pedig, amelyik a (fiatal)embert ebbe az irányba tereli, hívja, bátorítja, éppen a bal-oldal. — Gondoljunk csak arra, melyik baloldali (párt-) politikai, világnézeti csoportosulás áll valláserkölcsi vagy éppen egyházi alapon? Vasárnapi miselátogatás, szentséghekhez járulás, házasság előtti tisztaság, az egyház, nevelők, szülők Istentől rendelt tekin- tély-joga ... melyik baloldali pártnak szerepel a programjában Ezzel szemben a «kritikus» gondolkodás, a pluralitás hangoztatása, az emberi szabadság,

mint legfőbb elv hangsúlyozása lesz a fiatalságnak sulykolva ...

Természetes, hogy ezek a tetszetős elvek könnyen találnak «jó» talajra, tömegeket könnyen lehet ilyen tetsze- tős elvekkel megfogni; a könnyű és széles út mindig hivatogatóbb, mint a keskeny és meredek.

EZ a baloldal fascinációja, a na- gyobb emberi szabadság hangoztatása, az arra való meghívás, bátorítás! S eb- ben a kétségtelen tényben nagy veszély rejlik. Ugyanis első látásra igaz! ... Mi keresztények nem tudunk mindenhez igent mondani fiainknak, amit a balol- dal ajánl, felajánl ... Első látszatra MI vagyunk (és az ember) szabadságának kerékkötői, mi kényszerítünk törvé- nyeket és szabályokat, béklyót az em- berre, a baloldal hozza nekik a szabad- ságot.

Igaz ez?? — Első látszatra kétségte- lenül! De csak első látszatra. A baloldal által kínált nagyobb szabadság, az egy- ház «béklyóinak» elvetése, ó mily sok- szor a saját szenvedélyeinek rabjává teszi az emebert! Ital, dohány, nők, dro- gok ... Ha nem nyúlhat a whiskys po- hár után, nem szívhatja mellre a min- dent feledtető (?) cigarettát, ha nem konzumálhatja, amikor megkívánja, a szabad szerelmet az ember ... Így néz ki sok-sok esetben a «nagyobb» sza- badság az egyén életében. Társadalmi rendszeri méretekben pedig csak körül kell nézni, hogy néz ki a nagyobb sza- badság ott, ahol a baloldal egyszer uralomra jutott! Ott u.i. nem kérdezik a fiatalembert, tetszik-e neki a r e n d, az általa óhajtott és keresett «nagyobb szabadság» gyümölcse. Abban a gleich- geschaltet világban azt kell tennie, amit a rendszer előír neki, amit a kö- zösség, illetve a mindenható állam ér- deke követel.

A végső fokon mindig az emberi elé- gedetlenségből és lázongásból táplál- kozó és sokszor kívülről is fűtött balol- dali szellemfertőzésnek csak a nyugati országok határain belül van szüksége szakállas, rockenrollos, motorkerékpá- ros jazzelő alvilágiakra vagy bader- meinhofos terroristákra. És csak addig, amíg egyszer a nyugati polgári uralom megdől. Világosabban, mint Brezs- nyew, nem lehet a dolgokat fogalmaz- ni, aki Lenin születésének 100. évfor- dulója alkalmával tartott beszédében többek közt a következőket mondotta:

«Ott nyugaton óriási hullámokban jelentkeznek a bűntények, a kábítósze- rek és a pornográfia zürzavarában rom- lott érzékű és megnyomorított lelkek élnek. A Nyugat erkölcsi lezülése már egymaga meghozza feltétlen bizonyos- sággal a nemzetközi szocializmusnak és a kommunizmusnak diadalmas győ- zelmét.»

Balogh Ádám

A bécsi Himmelfortgasse magyar emlékei

A Rákóczi-ház

Bécs barokkpalotáiban érte el tetőpontját az akkori idők profán építőművészete. Aránylag nagy számuk és művészi rangjuk előkelő helyet biztosít nekik az európaimeretű alkotások sorában. A 17. sz.-ban kiinduló önkényuralmi kormányzás reprezentációs igényeinek utánzása mutatkozik meg bennük, mert a gazdagságra emelkedett és császártól-királytól jutalmazott nemesi rend igazodni kívánt uralkodójához. Adtak-vettek s neves művészekkel építettek palotákat, amelyek történetesen még a katonai beszállásolástól is mentesek voltak.

A Himmelfortgasse 13. sz. háza is egyik volt ezek közül. Homlokzatát a nemes barokkstilus jegyében képezték ki: a kapu fölötti kőbalkont kétoldalt haragostekintetű emberfigurák tartják, jól hangsúlyozva ki e rész fontosságát. A háromemeletes ház ablakfeletti oromzatai is változatos formájúak. A bejárattól jobbra felerősített és a fehér-vörös bécsiszínű zászlócskákkal díszített emléktábla szövege utal ugyan a ház múltjára: «Palais Erdödy-Fürstenberg um 1724 erbaut» — de nem sejteti a szemlélővel a régi falak közt lezajlott történeti események izgatón érdekes sorozatát.

A skót-bencések ősi telekkönyve a régi számozás szerinti 952. sz. ház tulajdonosai között 1400-tól kezdődően Óbudai Jakabot is fölemlíti, az 1563-86 években az egyemeletes épület tulajdonosa Sebastian Weyler, utána II. Rudolf hadipénztárosa, Egid Gattermeier következik, aki érdemeiért birtokot és nemességet kap. 1625-ben már **Rákóczi Pál** a tulajdonos, aki főajtónálló-mester és országbíró, majd főispán volt és Anna-Mária nevű leánya az egyik bécsi kolostor (Himmelforte) lakója volt. Gróf. ERDÖDY ERZSÉBET a már kétemeletes házat 1677 és 1683 között birtokolta. A Rákóczi-családhoz akkor kezd szorosabban fűződni a ház története, amikor **Zrinyi Ilona** és gyermekei: **Julia** és **Ferenc** a munkácsi vár átadása után 1688 márc. 27-én Bécsbe érkeznek és a Johannesgasse-i Orsolya-zárda lesz lakóhelyük. Ferencet a Neushaus-i jezsuitákhoz adják intézetbe, viszont a 17 éves leánytestvér kezéért megindul a vetélkedés. Ennek vá-

lasztása gr. Aspremont-Reckheim Ferdinánd császári altábornagyra esett; az uralkodó engedélyét a házasságkötésre meg is kapták és eljegyzésüket 1690 nyarán jelentették be a bécsi püspöknek. Az altábornagyot azonban a harci események akadályozták a házasság megkötésében: Belgrád eleste után ugyanis a haditanács felelősségre vont és az ítélet kimondásáig az Aspremont-család Himmelfortgasse 13. sz. házában kényszertartózkodásra ítélte. Egyébként semmi sem állt az esküvő útjában, amelynek megvolt az egyházi feltétele, hozzájárult az uralkodó is és a bécsi püspök sem ellenezte azt. Az Orsolya-zárda főnöknője, Fuchs Katalin Josefa grófnő az esketés színhelyéül a kolostor társalgóját jelölte ki, ahol 1691 jún. 24-én Zrinyi Ilona, a főnöknő helyettese, két alkalmi tanú s mások jelenlétében egy ünnepélyes szentmise és bérmálás után **gr. Trautson Ernő** bécsi püspök teljes egyházi díszben s az előírt formások között megeskette őket. Az esküvő után Aspremont visszatért házfogságába.

A rokonság, főleg az altábornagy nővérei rávették sógornőjüket, hogy hagyja ott a kolostort és költözzék Aspremonthoz, aki elvégre hites ura, noha tudták, hogy Zrinyi Ilona és leánya államfogyok voltak. Julia erre kulcsokat szerzett, 1691 aug. 1-én kinyitotta a templomba vivő egyik kolostorajtót, a mindig nyitvavalevő templom bejáratán át kijutott a Johannesgasse-ba és onnan kocsin férje palotájába érkezett. A szökést a ház főnöknője nyomban jelentette az udvari kancelláriának; Lipót császár erre az Aspremont-házat szigorú őrizet alá helyezte, később Juliát a tullni apácázárdába, férjét pedig a spielbergi várba küldték őrizetbe. Aspremont még 1691 decemberében hazatérhetett, Julia fogsága pedig 1692-ben ért véget.

A Rákóczi-leány 1717-ben halt meg és dédunokájával, Aspremont Máriával, gr. Erdödy Györgynével kihaltak a magyar Aspremontok is. Júlia 14 évvel élte túl édesanyját, Zrinyi Ilonát, aki második férjét, Thököly Imrét törökországi számkivetésébe is követte és mintaszerű képviselője lett a bátor és hazaszerető magyar asszonyoknak.

A fiatal Rákóczi Ferenc a prágai második egyetemi év után

1692 nyarán nővére közbenjárására Bécsbe érkezett, hogy rendezzék a vagyonelosztás kérdéseit. Júlia rábirta öccsét, hogy költözzék át az ő palotájába s maga vegye kezébe — Kollonich kihagyásával — birtokügyeinek intézését. Aspremonték Himmelfortgasse-i palotájában és szórakozásaiban a 16 éves Zrinyi-Rákóczi ivadék csakhamar

otthonosan érezte magát. Amikor pedig az udvar egy német hercegnővel kötendő házassági tervéről értesült, elküldték olaszországi tanulmányútra. Ezt követte nagykorúsítása, amellyel családi jogainak törvényes gyakorlása és ősi jóságainak átvétele járt együtt; beiktatták Sáros vármegye örökös főispánágába s a barátaival, anyja hű

embereivel eltöltött ünnepségek után 1694 júniusában visszatért Bécsbe és megvásárolta nővére és sógora Himmelfortgasse-i palotáját.

Közvetítés útján jött létre a hessen-reinfelsi herceg, Károly leányával, Amália Saroltával kötött házassága, amelyet 1694 szept. 26-án — az elmúlt korok magyar zarándokai előtt oly ismeretes kölni dómban József Kelemen hercegersek áldott meg, Rákóczi kívánságára nagyobb pompa mellőzésével. Az új rokonság nem volt minden magyar kapcsolat nélkül: az ifjú feleség tizennegyedik ízbeli egyeneságú leszármazottja volt árpádházi szent Erzsébetnek, az apa ősei között így magyar királyok is szerepeltek.

Az új házasoknak, ha nem tartózkodtak hazai birtokaikon, a bécsi palota volt otthonuk. Négyéves korában meghalt elsőszülött gyermeküket, Lipótot Bécsben temették el. A palota volt szülőháza második fiuknak, Józsefnek, aki egy éves sem volt, amikor atyja osztrák börtönbe került. E ház szülöttje volt a harmadik fiú, György is, aki azokban a napokban jött világra, amikor a fejedelmi apát idegen bírák vallatták. A bécsújhelyi börtön menekültje szerencsésen jutott ki lengyel földre, de birtokait zár alá helyezték, vizsgálatot indítottak Rákócziné ellen is, aki elkobzott palotáját elhagyva és gyermekeitől is megfosztva, a szomszédságban levő Himmelfort-kolostorban talált menedéket.

Osztrák történészek szerint Rákóczi bécsi palotájában szötte «államellenes és felségáruló» terveit, amelyekbe a vezérkaron kívül még 80 magyar nemes avattak be a fölkelés szervezői. A palotatulajdonosból börtönlakó lett. A bécsújhelyi vár északnyugati tornya még ma is Rákóczi nevét viseli: ebbe zárták 1671-ben nagyapját, Zrinyi Pétert és nagybátyját, Frangepán Ferencet is. A főúri sarj olasz földre utaztában, 1693 tavaszán kereste föl a kivégzett rokonok sírját és tekintette meg a börtönt is, ahonnan a halálba vitték őket. Vajon sejtette-e a leendő fejedelem, hogy palotája a Rákócziak utolsó tulajdona lesz a császár városában? ...

A Rákóczi-palota öröklés útján jutott

1714-ben gr. Erdödy György birtokába, aki azt 1720 körül építtette újjá; a ház mindmáig megőrizte barokk-kori alakját. Egy évszázadon keresztül maradt a palota az Erdődyek kezén, mígnem 1825-ben — az Aspremont-családdal rokon — Egon Landgraf zu Fürstenberg kapta örökségbe. A régi fejedelmi otthon még ma is a család birtokában van, amelynek az alsóausztriai Weitra területén és a Duna forrásvidékén, Donauschingben vannak birtokai.

Márton Áron erdélyi püspök 80 éves

Augusztus 28-án családi ünnepség keretében emlékeztek meg Gyulafehérváron és az erdélyi egyházmegyében Márton Áron megyésfőpásztor 80. születésnapjáról. A Főpásztort sokan köszöntötték levélben, táviratban a világ minden részéből. Egykori diákjai, akiket a történelem vihara szétszórta, szeretettel gondolnak rá. VI. Pál pápa szeptemberben 10 erdélyi egyházmegyes papot üdvözölt a szokásos szerdai kihallgatáson és megkérte őket, adják át üdvözleteit Márton Áron püspöknek. Reményét fejezte ki, hogy eljön az idő, amikor nem csupán néhány lekipásztort, hanem a híveket is üdvözölheti Rómában.

Erdély főpásztora folytatja lelkipásztori munkáját, sok nehézség között kormányozza egyházmegyéjét, járja a plébániákat, bérnál, miséz, beszél, bátorítja a híveket a krisztusi életre. Magatartásával a kettős elnyomás alatt sikerült olyan egyházpolitikát kialakítani, amellyel megvédte az erdélyi egyházmegyét mind a román mind a kommunista próbálkozásokkal szemben. Ezek ismételtén arra irányultak, hogy Bukarest beavatkozzék az egyház belügyeibe. Maga határozza meg, melyik papot hova helyezze a püspök és azt is, hogy ki lehet püspök Romániában. A próbálkozás addig ment, hogy Márton Áront Mindszenty bíboros elhurcolása után néhány hónappal a román kommunista titkos rendőrség Tövisváros közelében az utcáról elrabolta, a rendszer 25 évre elítélte és ismeretlen helyen börtönbe vetette. Az 1955-ig tartó fogság egészségét erősen megviselte. De lelkileg nem tudta megtörni. Ugyanaz a rendszer, amely őt elítélte, a koegzisztencia meghirdetésekor kihozta a börtönből és néhány bizonytalanságban eltelt hét után vissza vitte Gyulafehérvárra. Bukarest itt újra megpróbálta, hogy beavatkozzék az egyház belügyeibe. De ugyanazt a Márton

Egyetlen utcában is sok történést hozhat össze az idő s a benne szereplők emlékei nem homályosulnak el, mert azok nemcsak írásokban élnek tovább, de még a kövek is róluk beszélnek. Rákóczirol is, akinek — jubileumi évében — hősiességére gondolunk, arra, hogy hatalom, vagyon, családi boldogság helyett a hontalan száműzött sorsát választotta. És amint az egyik Habsburg bécsi ítélete elűzte és vérdíjat tűzött ki fejére, egy másiknak ugyancsak a császárvárosban 1904 ápr. 18-án kelt rendelkezésére kegyelettel hozták haza annak hamvait, aki az alkotmányos magyar szabadság védelmének volt legtisztább kezű és szándékú hőse és eszményi alakja.

CSER-PALKOVITS ISTVÁN SJ

Áront találta maga előtt, mint 1949-ben. Újabb zaklatások következtek, majd a gyulafehérvári püspökségen internálták, hogy elszakítsák népétől. 1967-ben ennek az állapotnak is véget kellett vetniük, anélkül, hogy a püspök engedett volna az egyház jogaiból. A hitoktatást a plébániákon illetve a templomokban szervezték meg. A papok és a nép látván főpásztora magatartását, hitében megerősödve követte rendelkezéseit. Ennek a magatartásnak és együtt működésnek a következménye, hogy Erdélyben, főleg a Székelyföldön, a felnövő nemzedék túlnyomó többsége jár hittanra. Ugyanúgy mint szüleik, résztvesznek az Egyház életében és ápolják az ünnepek körül kialakult szép népszokásokat. A papi utánpótlás sem okoz gondot. Sőt, ha a bukaresti kommunista kormányzat nem késleltetné már évek óta a gyulafehérvári szeminárium kibővítését, sokkal több kispapot vehetnének fel, mint amennyi ma befér az épületbe. Külföldi látogatók meghatódva beszélnek a plafonig tornyosuló emeletes ágyakról, zsúfolt termekről a szemináriumban és a kántorképzőben. Három egyházmegye kispapjai tanulnak itt (Gyulafehérvár, Szatmár-Nagyvárad és Temesvár). De még nagyobb élményt jelent a látogatóknak a szegényes zsúfoltságban élő csaknem kétszáz fiatal hivatásstudata, mély lelkiisége és komoly törekvése, hogy jól felkészüljön apostoli feladataira.

Az erdélyi katolikusoknak öntudatát és bátorságát egyformán fokozza az Egyház belső függetlenségének megőrzése. Tudják, hogy papjaikat, káplánjaikat a püspök nevezi ki és munkájukat is ő szabja meg. A főpásztor nem enged beleszólást a papi munkába. Erdélyben nem alakulhatott ki az a helyzet, ami a magyarországi egyházi életet annyira megnehezíti, vagyis, hogy az Állami Egyházügyi Hivatal kénye-kedve szerint helyezteti a püspökökkel a papokat oda, ahova akarja. Ha a pap jól dolgozik, a rendszer hamarosan elhelyezteti. Amelyik pap nem tetszik a rendszernek, nyugdíjba küldi, eltiltja a papi munkától, és a rendelkezést az egyházi vezetőkkel hajtja végre. Az ilyen kísérlet Erdélyben a főpásztor, a papok és a hívek együttműködésén megtört.

Márton Áron a II. világháború utolsó napjaiban Kolozsvárott fogalmazta meg a papszentelés alkalmával a Szent Mihály templomban a történelmi viharban kialakítható katolikus magatartást: «Kedves Fiaim — mondotta a szentelendőknek — két hónappal ezelőtt, amikor a szerpaságot adtam föl nektek, azt mondtam: lehet, hogy a vértanúság-

ra avattalak föl titeket. S ezt megismétlem most is: lehet, hogy üldöztetéseket kell elszenvednetek; lehet, hogy gúnyolni és sárral fognak megdobni; lehet, hogy hála és elismerés helyett hálátlanság lesz a fizetésetek. De a szent hivatalunkkal járó kötelességek teljesítésétől nem riaszthat vissza sem börtön, sem emberi tekintetek. Az igazság védelmében és a szeretet szolgálatában az üldöztetés és börtön nem szégyen, hanem dicsőség.

Krisztus követségében jártok, induljatok hát útnak bátran, fölemelt és elszánt lélekkel. Legyetek az igazság védői és a szeretet apostolai. Közvetítetek az Isten és emberek között. A szentmise áldozati erejével nyissátok meg az eget és hozzátok le, közvetítések bőségben a beteg emberiség számára Isten gyógyító kegyelmét és megváltó irgalmát. Legyetek a bénák lába; a vaknak szeme; az árvának, szegénynek, az elesett és szenvedő embereknek, a nagy tömegeknek gondviselő atyja. Vállaljátok a gondjaitokra bízott hívek küzdelmes életét, sorsát és bajait. S álljatok őrhelyen, ahová küldettek, hősi elszántsággal a veszély idején is.»

A főpásztori biztatás után alig három évre elsőnek maga Márton Áron került börtönbe és teljesítette, amit papjaitól követelt. Utána számos papja, fiatalok és idősebbek tüntek el a plébániákról, börtönbe illetve a hirhedt Baragan-i internáló táborba hurcolták őket, hogy ott pusztuljanak el. Ki tudja, hányan haltak vértanú halált közülük. De akik visszatértek, ugyanazzal a hűséggel szolgálják tovább Krisztust, mint a főpásztor. A hívek ugyanolyan szeretettel veszik körül őket, mint Erdély püspökét. A főpásztor kikerülve a fogságból, a távolléte alatt alakult kis békepapi csoportot feloszlatta, tagjait bűnbánatra és engesztelésre szólította fel, megtiltván nekik erre az időre a misézést és meg kell jegyeznünk, hogy a főpásztor intézkedésének példásan eleget tettek. Azóta sincs Erdélyben békepapi mozgalom. A magyarországi békepapak egy ideig — nyilván kommunista utasításra — sűrűn látogattak Erdélybe, megkísérelvén a mozgalom felállítását, de nem találtak követőkre. Tudomásukra hozták, ilyen «támogatásra» nincs szükségük Erdélyben.

Orülünk és hálát adunk a jó Istennek, hogy Márton Áron püspök a meghurcolás és sok szenvedés közepette viszonylag jó egészségben érte meg 80-ik születésnapját és kérjük az Örök Főpapot, tartsa meg őt szeretetében hosszú évekig papjai, hívei és az erdélyi magyarság vigasztalására és erősítésére.

Fábián Károly

A bécsi sajtó az 56-os szabadságharcról

Húsz év előtti küzdelmes napjaink forradalmi eseményeiről az akkori bécsi lapok is mély együttérzéssel és nagy részletességgel számoltak be. Közléseik nagyjértékű dokumentációs anyagot nyújtanak a hősi idők minden mozzanatáról, mert a harcokról a kívülről szemlélő kortárs tárgyilagosságával adnak számot.

Idézeteinket az egykorú vezető napilapok (Neuer Kurier, Die Presse stb.) cikkeiből állítottuk össze, napról napra, nem hagyva ki az itt-ott téves hiadásokat sem, mert azok is hozzátartoznak a drámai események hullámvászához. Íme:

Okt. 24. A lapok külön-kiadásaiban: Véres felkelés Magyarországon. Tegnap este óta Budapesten nyílt forradalom van. Harc a szovjet csapatokkal. A Sztálin-szobrot ledöntötték és darabokra törték. Éjszakai utcai harcok.

Okt. 25. Véres harcok Budapest központjában. Nagy Imrét meglepetésszerűen miniszterelnöknek nevezték ki. Szemtanúk szerint a felkelést vérbefojtották. Ugyanezt közli egy budapesti jelentés is. A szovjetcsapatok terrorja teljes. Budapest ég. A forradalom folyik.

Mialatt ezeket a sorokat szedi a nyomda é mialatt Nyugaton a szabad világban új, békés nap kezdődik, addig magyar munkások, diákok, parasztok, polgárok meghalnak, mert a szabadsáért küzdenek. Varsóban is tüntetés volt október 24-én, de leverték.

Okt. 26. Általános szovjet támadás Budapesten. Orosz katonák átállnak a felkelőkhöz. Szabadságharcosokat lámpavasra akasztottak a vörösök. Több ezer halott. A nép meg akarta lincselni Gerő Ernőt. Egész Magyarország lángokban. (Illusztráció: nemzetiszínű lobogós tankokon az ifjú felkelők harcba indulnak.) A szovjet páncélosok harcban állnak. Gerőt Kádár váltotta fel. Szovjet katonák támogatják a felkelőket és hozzájuk csatlakozott négy magyar ezred is.

Okt. 27. A felkelőknek elég fegyverük van. A Szovjetunió háborút visel Magyarország ellen. «Szabadság vagy halál!» Az UN-nek bele kell avatkoznia! Általános sztrájk. Szovjet páncélosok az osztrák határon.

Okt. 28. Románia felől szovjet páncélos seregtettek behatoltak Magyarországra. Nyugtalanság Szlovákiában.

Okt. 29. Szenzációs fordulat Magyarországon. «Tüzet szüntess!» A kommunista párt feladja a hatalmat. Bizottság alakult, Kádárral az élén. A felkelők követelése: Amnesztia, Szabad választások két hónapon belül, az ÁVO feloszlatása.

Nickelsdorfba megérkeztek az első magyar menekültek. Egy kilencéves kislány felrobbantott egy szovjet páncélautót. Kisleányok gyújtó kendőt dobának a szovjet páncélosokra.

Magyarország szabad! Az oroszok kivonulnak, az ország lerázta a zsarnokságot. Négy követelés: 1. Demokratikus kormányzat nyugati mintára, 2. Szabad pártszervezés minden párt részére, 3. Szabad választás, 4. A szovjet-csapatok azonnali kivonása.

Az oroszok fegyvereikkel, halottaikkal, sebesülteikkel kivonulnak. Budapest rommezőhöz hasonlít. (Kép: 80 halott Magyaróváron, a vörös tömeggyilkosság áldozatai.)

Nagy Imre fegyverszünetet rendelt el, de a harc tovább folyik. Ausztria élelmiszerekkel és gyógyszerekkel állandóan segít. Vidéken folyik a vérontás. A Biztonsági Tanács folytatja a magyar kérdés tárgyalását, a Szovjet tiltakozása ellenére. A budapesti rádió jelentése: a Szovjet-erők kivonulása megkezdődött.

Okt. 30. Budapest ismét csataterre lett. Izrael támadása Egyiptom ellen. Schepilov: az oroszok Budapesten maradnak és tovább harcolnak a felkelőkkel. Zsukov csapatküdést követel Magyarországra.

Okt. 31. A Szovjet kivonul az országból. Nagy Imre koalíciós kormányt ígér szabad választások alapján.

Moszkvai perfidia: kivonulást ígérnek Magyarországból és Romániából, azaz az egész keleti zónából. Budapest a dicsőséges győzelmet ünnepli. Mindszenty hercegrímást nyolc évi fogsága után kiszabadították a felsőpetényi internálótáborból. Első megnyilatkozása: «Ott folytatom a munkámat, ahol nyolc évvel ezelőtt abban hagytam.»

Ágyúdörgésben kapitulált a kommunizmus a forradalom előtt. Budapest örömmámorban úszik, folynak a szabad választások készülétei. Brit és francia ejtőernyősök a hajnali ködben leszálltak a Szezei csatornánál.

Nov. 2. Magyarország mozgósít a Szovjet ellen. Nagy Imre proklamálta a semlegességet és az UN segítségét kérte. A szovjet hadsereg kész az általános támadásra Budapest ellen. Osztrák újságírók a határon. Megrendítő beszámolóik, képekkel.

Nov. 3. A szovjet hadsereg gyilkol, gyújtogat és rabol. Páncélosokkal vonul fel Ausztria határára, Nickelsdorf-nál. Nagy Imre kétségbeesett segítségkérése a világhoz. A Biztonsági Tanács ülését ismét elnapolták. (Kép: hősi halottak sírjai az utcákon Mindenszentek napján.)

A Szovjet tüzérség lövi a külföldi

segélyt hozó repülőgépeket. Leállították a segélyküldeményeket.

Nov. 4. Rendkívüli kiadásban: Ezer szovjet orosz páncélos behatolt Budapestre. A tárgyalásra küldött békeküldöttséget fogságba vetették. Szörnyű gáztett, minden idők legalávalóbb árulása! Mindenre és mindenkire tüzet nyitottak. «A szovjet gonosztevők rászédtek bennünket.» Kádár áruló lett, átfutott a szovjet hadsereghez. A hő magyar ifjúság meghal Budapesten.

Budapest elesett. Magyarország letiporva. Vége a forradalomnak. Kádár ellenkormányt alakított és a szovjet csapatokat «segítségül» hívta. Az egész Nagy-kormányt elfogták.

A budapesti rádió utolsó szavai: «Segítsetek!» Utána zene hangzott fel, de néhány ütem után végleg elhallgatott. Mindszenty bíboros az USA nagykövetségen kapott menedéket. Sokezer nyi menekült tódul nyugat felé.

Peter Ender cikke: «Láttam Budapestet a mongol rohamban.» Az ezeréves magyar lélek erősebb, mint a foszfor, páncél, bomba és árulás!

Nov. 5. Az USA mérlegeli a Moszkvával való diplomáciai szakítást. Hét szovjet hadosztály elfojtotta a magyar forradalmat. Budapest lángokban. Tizenötezer menekült a határon. Az UN «elítéli» a szovjet agressziót. A Nagy Imre-kormány nyomtalanul eltűnt. Ismét a kommunisták kezében van a hatalom. Megindult a bosszúhadjárat. Tömegesen gyilkolják a felkelőket.

A Vöröskereszt-központ szétrombolva, orvosok és ápolónők meggyilkolva. Főleg mongol csapatok harcolnak Budapesten. Az UN Moszkvától Magyarország azonnali kiűritését követeli. Magyarország tovább harcol.

Forrponton a szuezi krízis. Nasser: Kairo új Sztálingrád lesz!

Nov. 6. Magyarország kétségbeesetten védekezik. Utolsó harcok. A menekültáradat tovább özönlik Ausztriába. Az UN-nek fontosabb a szuezi kérdés...

Nov. 7. Elkeseredett harcok Magyarországon. Szuezen fegyverszünet, Eisenhower újra az USA elnöke lett.

Végezetül kommentár nélküli idézet a LIFE-magazin különszámából:

«Minekünk az USA-ban szegyenkeznünk kell a tehetetlenségünk miatt, amiért nem segítettük meg a szabadságért küzdő magyar népet. Szovjet-oroszország soha többé nem fog tudni tetszelegni a világ előtt az emberiség jövőjének szerepében.»

Bíró Béla

Ezrek vonultak el Mindszenty sírja előtt

Ottó és Regina 25. házassági évfordulóján

«A Máriacellbe vezető utakon hosszú kocsisorok igyekeztek a város irányába s minél közelebb jutottak a városhoz, annál nagyobb volt a torlódás» — írja a Reuter hírügynökség bécsi tudósítója.

«Ezrek jöttek el — olvassuk a legtekintélyesebb osztrák napilap, a bécsi Die Presse hasábjain — a résztvevők száma csak a vasárnapi napon 15.000-20.000 körül mozgott».

«Nem arisztokrata háziünnepség volt, hanem nemzeti viseletek felvonulása, népnünpély jelleggel, az osztrák hegyek parasztjai jöttek el festői öltözékükben, markáns fejek, kemény arcúak, a szabadban dolgozó munkások arcai» — így jellemzi a nyugatnémet Frankfurter Allgemeine Zeitung nagy riportja a máriacelli eseményt: **Habsburg Ottó és Regina ezüstlakodalmát, 25. házassági évfordulóját, melynek alkalmából Ottó, mint a Pán-Európa-Unió elnöke, egyben Európa-zarándoklatot is rendezett.**

Valóban országos esemény volt, sőt, európai méretű, mert küldöttségek érkeztek nemcsak valamennyi osztrák «Land»-ból, hanem Baden-Württembergből, Luxemburgból, Franciaországból, Hollandiából, Belgiumból, Itáliából s Jugoszláviából és az Ausztriában és Németországban dolgozó horvát vendégmunkások köreiből.

Huszonöt évvel ezelőtt Habsburg Ottó még nem utazhatott be Ausztriába s esküvőjét a Sachsen-Meiningen-i Reginával Lotaringhiában, Nancy városában tartotta — mégpedig a Máriacellből erre az alkalomra elhozott és a székesegyházban elhelyezett kegykép előtt. Most, hogy Ottó szabadon jár-keel Ausztriában, az ezüstmenyegző szertartása Máriacellben történhetett. Október 2-án és 3-án zajlottak le a felemelő ünnepségek, több magyar vonatkozással.

Szombaton délután érkezett meg a jubiláló pár Máriacellbe, a város határánál tartományi küldöttség fogadta. A pár hintóba szállt, a gyerekek két másik kocsiban helyezkedtek el. Zenekarok, hosszú menet vonult az utcákat ellepő tömeg között a bazilikához. Nagy Lajos magyar király szobra alatt állt a benedekrendi kolostor superiorja, P. Veremund Hochreiter s melegen üdvözölte Ottót és Reginát.

A szertartásnak két fő mozzanata volt. A pár először az ősi kegykapolnában áldásban részesült. Mindjárt utána Ottó és Regina Mindszenty bíboros sírjához, a sírt rejtő kápolnához ment egész családjával, hosszan imádkozott

és térdepelt a vörösmárvány, esztergom-piszkei márványlap előtt, mely a bíboros sírját zárja. Nyomukban ezek vonultak el az elhunyt magyar primás sírkápolnája előtt.

Mikor besötétedett és az ég tintakék-ké vált az alpesi városka háztetői felett, a domban új ájtatosság kezdődött, majd a papság, és Ottó s Regina vezetésével fáklyáskörmenet hosszú csíkja lobogott, világított a lejtős utcákon, oda és vissza a Wiener-Strassén, amelyen másfél éve Mindszenty bíboros bronzkoporsója érkezett meg Bécsből.

Másnap vasárnap a környező utak öntötték a hatalmas autóbuszokat, valamennyi osztrák tartományból eljöttek a helyi fúvószekerek, — Dél-tirolból, Bozenből is — s a Wiener Strassén csaknem száz csoport sorakozott fel, hogy a jubiláltakkal együtt vonuljon a misére. A gráci magyar cserkészcsoporthoz gyülekezett a magyarság, piros-fehér-zöld lobogó alatt haladtak a Bécsből, Salzburgból, Ausztriából és Németországból érkezett magyarok. A főpapi misét Bruno Wechner vorarlbergi püspök mondta. Példának állította Ottó és Regina családi életét, mely a mai bomlotterkölcsű korban különösen követendő példa. A püspök utalt arra, hogy Zita császárné és királyné nem kaphatott beutazási vizumot és ez — mondta szószerint — «ez nem válik a mai Ausztria becsületére.»

A mise után a bazilika előtti térségen, ahol ember ember hátán szorongott, Európa-tüntetés volt. Eric Feigl, a Páneurópai-Unió kiemelkedő osztrák tagja üdvözölte a hatalmas tömeget; Európa több országának küldötte, pl. luxemburgi képviselő, spanyol tábornok, stb. röviden méltatta Ottónak az európai egyesítés terén végzett munkáját. A középkelet-európai népek nevében fiatal csehszlovákiai és horvát szónok beszélt.

Magyar nyelvű beszédet Ottó legfiatalabb lánya mondott, a 17 éves Valburga (Pintér Pál tanítványa), aki évek óta tanul magyarul s ez volt első nyilvános magyar «szónoklata». Valburga, aki rendkívül tevékeny az Európa-szervek ifjúsági tagozatában, utalt arra, hogy Máriacell nemcsak osztrák szentély, hanem az egész Dunamedencéé. «Büszkén mondhatjuk, hogy Patrona Hungariae» — hangzott a bazilika előtti téren a legfiatalabb Habsburg főhercegnő szava. «Itt nyugszik korunk legnagyobb mártírja, Magyarország primása,

Mindszenty József bíboros» — mondta s a név említésére az idegennyelvű hallgatók is meleg éljenzésben törték ki. Habsburg Valburga zárómondatai ezek voltak: «Mindszenty jelenléte is hozzájárul, hogy Máriacell jelentősége túlnő Ausztria határain, s a zsarnokság erői nem képesek vele megbirkózni. A máriacelli Boldogasszony nem felejt el országát. A magyar haza felátadását biztosítja, ha mindnyájan hűségesek maradunk a Regnum Marianum elveihez. Mindszenty mondta: **Mária országa vagyunk. És: az emberi történelemben eddig még mindig Istené volt az utolsó szó.**»

A beszédet megismételte németül is, és nagy sikert aratott. Döbrentei Béda professzor, Máriacell népszerű Páter Bédája volt az utolsóelőtti szónok: az Európa-gondolat szükségességét fejtette ki, és ismertette Máriacell magyar nevezetességeit is.

Last not least — legvégül Habsburg Ottó mondott nagyhatású beszédet az európai integráció jelenlegi állásáról és a további teendőkről. «**Mi nagy-európaiak vagyunk — mondta többek közt — számunkra Európa nem végződik azon a mesterséges vonalon, amelyet egy szerencsétlen februári napon 1945-ben Jaltában megvontak.**» Rámutatott: nem szűnhetünk meg szakadatlanul követelni az önrendelkezési jogot a Jaltavonaltól keletre eső népeknek és országoknak. «Elviselhetetlen, hogy a dekolonizálás korszakában magaskultúrájú európai népek gyarmati sorsban éljenek és gyarmati kizsákmányolás objektumai legyenek» — hangoztatta Ottó.

Délután hosszú-hosszú órákon keresztül járultak a jubileumi pár elé mindazok, akik ajándékot hoztak vagy gratulálni kívántak, csoportok és egyének egyaránt. Európa szép, derűs, sikeres napja volt a máriacelli Európa-zarándoklat s a megfigyelőknek feltűnt, hogy mily nagy számban jöttek arra a fiatalok.

Egyben — hogyan is lehetett másként — Mindszenty-nap is volt ez a hétvége. Magyaroknak és nem magyaroknak e sorok írója magyarázta el a Mindszenty-sírnál sorakozó koszorúk és szalagfeliratok szövegeit. Zarándokok ezrével írják rá nevüket a szalagok fehér sávjára, s hányszor, hányszor, a név helyett csak egy helységnév, így: Szeged, Szombathelyi fiai, a veszprémiek, Zalából, Debrecenből ...

P. Sümegh Lothár

Mindszenty József EMLÉKIRATAIM

A bíboros aranymiséje

«Amikor az Egyház arany papi jubileumot ünnepel, sohasem a személyt és állást hangsúlyozza, csak a szentségi méltóságot és állapotot... Különös körülményei vannak ennek a mai jubileumnak. Nincs ünnepi szónokunk és a jubiléum sem mehet újmiséje templomába. Az esztergomi bazilikába sem...

— 1886-ban Simor primás aranymiséjén az apostoli király, a nagyhatalmú Monarchia uralkodója is megjelent. Ott volt a nemzet sokasága... — 1924-ben Csernoch primás aranymiséjén Magyar-

ország kormányzója, az országgyűlés és a Tudományos Akadémia vettek részt. A nagy püspök, Prohászka volt az ünnepi szónok. Ő mondotta akkor: «Két szlovák gyermek indult el régen Esztergom felé, az egyik ma az ünnepi szónok, a másik Magyarország bíboros hercegprimása. Mi ketten élő cáfolatai vagyunk annak, hogy Magyarország elnyomta a nemzetiségeket.»

Ma a nemzet elejét kivégzik, deportálják, menekülésre kényszerítik. A hívő nép sem tudott ide eljönni. De a jubiléum tudja, hogy az ő sorsa a nemzet sorsával összefonódott.»

A bíboros ünnepei és hétköznapjai a követségen

A követség tisztviselőivel hivatalos idő után érintkezhettem az épületben és egyikük mindig elkísérhetett az udvaron, esti sétámon. Néha más követségek vezetői és tisztviselői is meglátogattak feleségeikkel. Amíg személyem — hogy úgy mondjam — divatban volt, gyakran látogattak. Hálásan emlékezem Franciaország, Olaszország és Argentina követeire és családtagjaikra. A koegzisztencia divatja később változást hozott ezen a téren is.

A vásár- és ünnepnapok szentmise hallgatósága számbelileg attól függött, hány katolikus tagja volt a követségnek. Ez a szám emelkedően volt. Épületesnek találtam az amerikai katolikusok hitbuzgalmát is. Csaknem valamennyien áldozáshoz járultak. Sokszor protestánsok, izraeliták, sőt hitetlenek is eljöttek misémre.

A követség tisztikara kétévenként változott. Így sok ismeretséget kötöttem. Nem egy családdal később is megmaradt a kapcsolat: meglátogatnak, leveleznek velem.

Hálával emlékezem a követség vezetőire, tisztviselőire és alkalmazottaira. (Csak a magyar alkalmazottakkal nem volt szabad találkoznom.)

A követségiégek igen előzékenyek és udvariasak voltak velem. Szinte sohasem hiányzott asztalomról és az oltárról a virág. Hogy összegezzem: igazi kedves figyelemben volt részem. Így itt is ki akarom fejezni köszönetemet azoknak, akik ügyemet hivatali elfoglaltságuk mellett is szeretettel intézték. Kátóna Géza, Toplovsky Lajos, Papendörp Tivadar, Gheshinka, Dávid Beltz, Mr. Robert Jackson, Mr. Flood, Mr. Titus Ross tették számomra elviselhetőbbé ebben az időben a világtól elkülönített életemet.

Ha olykor — bár fekvő beteg, Istennek hála, nem voltam — egészségi állapotomban a nyolc börtöni év visszaütött, a legnagyobb gondosságban volt részem. Ilyenkor azonnal megérkezett

eleinte Bukarestből, később Belgrádból, az US követségek egyik hivatalos orvosa, aki felelősségteljesen törődött velem. Egyizben egész apparátusával érkezett meg Münchenből, a landshuti US Army Hospital éléről Lt. Col. Forrest W. Pitts, aki napokat töltött nálam. Később Col. Seiberth lett a kezelő orvosom. Nagy hálával tartozom nekik.

Igazi jótétemény volt számomra a követség kitűnő könyvtára, folyóirat-gazdagságával. Most alaposabban megismerhettem az angol-amerikai világot irodalmukból, sajtójukból, egyházi és világi kiadványaikból. Bár ez az ismerkedés életem végére esett, mégis nagy hálát érzek érte. Korábban úgy gondoltam, hogy a latin és német nyelv elegendő az általános és átfogó műveltség megszerzéséhez. Most tudom, hogy még az egyházi irodalom is csonka marad az angol-szász művek ismerete híján.

Az Egyesült Államok katolicizmusát ezek után még jobban értékeltem. Vanak, lehetnek fogyatékoságok arrafelé is, mint mindenütt, ahol emberekről van szó. S hogyha napilapja nincs is — amit európai katolikus nehezen ért meg — ugyanakkor magas színvonalú, roppantul elterjedt heti és havi folyóiratokkal rendelkezik. Teológiai irodalma valóban nagy és kiváló. Sok gondja volt a katolikus iskolázás roppant arányú megszervezésére, felépítésére; ezen a téren egyedülállót alkotott. Cushing kardinális szerint az USA-ban az évszázad eleje óta a vallás nagyrészt elvesztette befolyását a közéletre. A karitás és a hitéleti szervezés terén azonban az Egyház nagyot haladt. Cushing 22 év alatt 1 400 millió dollárt gyűjtött, 85 plébániát, sok árvaházat és kórházat létesített. Bíboros társa, Spellman pedig 373 új plébániát alapított.

Hatalmas tételekről volt szó: a 46 246 175 katolikusnak 10 962 elemi iskolája, 2 388 középiskolája, 309 egyeteme van.

Eleinte gyűjtöttem és feljegyeztem az

elolvasott művek címeit, aztán abba hagytam. A Külügyminisztérium történelmi dokumentációs anyagát végig át tanulmányoztam. A kihallgatások jegyzőkönyveit is kikértem. Tisztán akartam látni az I. és II. világháborús amerikai magatartásnak a rugóit is, különösen Wilson és Franklin D. Rooseveltt idején. Azután, ha már ki is fáradtam, naponta még elolvastam a magyar bolsevista napilapokat (26), hetilapokat és folyóiratokat. (Nem kis fájdalommal és néha roppant unalommal.)

Kilátás a követségről

A követség épülete előtt, a Szabadság-téren ünnepeket rendeznek: a hivatalosak nagyszámú részvételével és a kirendelt közönséggel. Április negyedik, a «felszabadulás» ünnepe itt zajlik le előttem. De nem tudok odahallgatni, odanézni. Éjfél tájt hallom a részegek durva ordítását, a nők hangos sikongatását — a szívem még szomorúbb lesz. A követséget őrző rendőrök nem csendesítik őket, nem csinálnak rendet. Egyedüli kötelességük: engem figyelni. — 1964-ben az örök számát még nagyobbra emelték.

A követség előtt, a Szabadság-téren, óvodás és iskolás gyerekek szoktak játszózni. Eleinte még hallani lehet szép régi dalokat tőlük: néha még az édesanyját dicsőítő énekeket is. Mostanában már soha. Ezek az énekek is meghaltak. Ha kitekintek az utcára, kevés gyerekkocsit látok; még kevesebbszer mellette egy második és harmadik gyereket. Szegény, romlásnak indult fővárosunk!

Két jelentős tömegmanifesztációnak voltam tanúja: a magyar nők tüntetésének a követség előtt és egy nemzetközi színes és vörös tüntetésnek, amely Amerika ellen irányult. Egy világ választotta el a kettőt egymástól.

1956. november 4 után, vagy nyolctíz napon át a munkások felvonulásokkal tüntettek az ellen, hogy az ifjúságot a Szovjetbe hurcolják. Az ÁVO azonban szétverte a férfiak tüntetését. Ekkor a tiltakozó munkásság elhatározta, hogy az asszonyok és leányok fognak felvonulni. A munkásasszonyok tömegei november 23-án érkeztek meg, különböző irányokból felvonulva. A Szabadság-téren, a követség épülete előtt folyt le az impozáns tiltakozás, amelynek során elénekelték — egy a helyszínen és váratlanul kibontott nemzeti lobogó alatt — a magyar Himnuszt is. Újból és újból felzúgott az ENSZ-hez (a világ Sónhivatalához) intézett harsány követelés: Segítsen az ENSZ! Segítsen az ENSZ! Küldötségük azután bement az amerikai követségre és ott újból kérte az őket fogadó követtől: segítsenek, tegyenek valamit! Szobámban lehúzott függöny mögött, gyöttrődtem. Később odakint újra és újra kezdték a kiáltást, de akkor már felvonult a rendőrség. Elvette zász-

lóiakat és szétzavarták a tömeget. Kiáltásaik elhaló foszlányait még sokáig hallottam, ahogyan mind messzibbről és messzibbről, a különböző irányokból a szobáig elértek. És az ENSZ nem segített. Az ENSZ beérte semmit nem jelentő klisék elismérlésével, üres retorikai műveletekkel. Szegény magyar asszonyok és leányok! Szegény Magyarország!

1965. február 13-án ázsiai és afrikai egyetemi hallgatók készülőtüntetéséről kapott a követség előzetes értesítést. A vietnami háború ürügyén, gyalázkodó feliratokat hordozva, vagy 200 színes jelent meg épületünk előtt és ostrom alá vette a követséget. Be akartak hatolni. A főbejárattal nem sokra mentek, erre más úton próbáltak benyomulni — az épület másik oldaláról. Az alagsoron keresztül sikerült bejutniuk. Úgy a cseféteriat, mint a követség filmraktárát összeszeűzták; a konyhában az ételeket földrehányták, az edényeket összetörték. Utána megrohmozták a követség előtt álló autókat s azokat teljesen tönkretették.

1957. február 6-án hivatalos pártlap

Édesanyám menedékhelyemen

Követségi menedékhelyemre negyedévenként: Karácsonykor, Húsvétkor, nyáron Péter-Pál ünnepén s ősszel a szüret idején mindig pontosan megérkezett az édesanyám. De kommunista engedéllyel. Karácsonykor éjféli misémen volt jelen s azon áldozott. Áldozatot is hozott, hiszen itt nem hallotta kedves karácsonyi énekeit, és nem énekelhette ő maga is azokat az éjféli szentmisén. A magyar szentleckét és evangéliumot külön felolvastam neki és a vele jövő húgomnak. A követség figyelméből rendszerint három napig maradtak nálam; éjszakára is. Egy alkalommal unokája kísérte el, akit másnap elbocsátottak munkahelyéről. Szóbelileg közölték vele, hogy azért vesztette el állását, mert valakit elkísért az amerikai követségre.

Falunkba a követségi autó vitte visza s 1959 húsvétjára már mindkét útját autón teheti meg. Akkor egyedül jött. 48 órát töltöttünk együtt kettesben, úgy mint valamikor zalaegerszegi, veszprémi, esztergomi otthonomban. Elmondja, hogy mind gyengébbnek kezdi érezni magát s a hátralévő időre most egy vágya maradt: szeretne az én otthonomban, Esztergomban, utána pedig az ő otthonában még egyszer együttlenni velem. Ilyenkor a szibériai deportált magyarok sokkal nehezebb sorsára utalok. Szegény Magyarország — éreztük mind a ketten. Elment már XII. Pius is. És szegény 84 éves édesanyám, ha én tovább élek, itthagya ő is . . .

1956 karácsonyán emlékirataimnak néhány részletét már megírtam. Odaadtam neki elolvasásra egy-egy fejezetét. Lélegzetvisszafojva, szüntelen ol-

arról ír, hogy mivel fogságomat «önkényesen szakítottam meg», szökött fegyencnek tekintenek. Ettől kezdve a sajtó nap-nap után támadja személyemet s velem együtt a menedék-nyújtó követséget is. Felmerültek bizonyos «menekülési tervek» — nem az én részemről — avval kapcsolatban, hogy amennyiben a követség ellen nagyobb tömeget vezényelnek ki kézre kerítésre, esetleg nem tudnák védelmemet biztosítani. Én azonban a szökési tervet elutasítottam.

1970-ben volt primási kinevezésem és székfoglalásom 25. évfordulója. A megszállott országban természetesen mélyen hallgattak róla. Az európai magyar számkivetettek lapjában, az «Életünk»-ben — amelyet rendszeresen megkaptam — volt káplánom, Vecsey József szerkesztő meleg megemlékezést írt rólam. Nehéz sorsomat idézi, azután rámutat a hosszú élet jutalmára és megemlíti, hogy a hetvennyolc primás között csak Kanizsai János előzött meg, aki harmincegy évig töltötte be a primási méltóságot. «Egy elfelejtett évforduló» volt a vezércikk címe.

vasta; ismeretlen, vagy esetleg csak sejtett tényeket talált bennük.

Édeanyámnak voltak szép élményei is, amint az elbeszéléseiből kitűnt. A templomban a bíboros-primás anyja a harmadik padban, sokáig az anyaelődök helyén ült.

A falu — fogságom alatt — külön padot csináltatott neki a szentélyben.

Azt is megtudom, hogyan zajlott le a szabadságharc szülőfalumban és mi történt a családban. 1956. november 4-én, búcsú napján felvonul házunk előtt Mindszent és Mikosszéplak lakossága. Tisztelegnek előtte, magyar énekeket énekelnek. Édesanyám egyenként vagy csoportosan fogadja aztán az érkezők jókívánatait. A nép melegsége megvigasztalta minden fájdalomért. Amit egy nappal előbb fia, a primás ajánlott rádióon keresztül, másnap már édesanyja a faluban hirdette: a megbocsátást. Unokáit, rokonságát arra figyelmezteti: ne felejtsetek, hogy a hercegprimás rokoni vagytok; el ne felejtsetek, mivel tartoztok a primásnak és magatoknak is. «Mindent el kell felejteni és megbocsátani!» Meg is fogadták.

A falu szívvel-lélekkel csatlakozott a szabadságharchoz; a még «élenjárók» is megtértek. Kisebb ütlegeléseknél, azt sem falubeli őslakó végezte a kommunista körjegyzőn, aki kitűnt kegyetlenségével, nem történt megtorlás. Az özvegy földbirtokosné, tiszteletreméltó, becsült hadiözvegy, akitől a birtokot, a kastélyt, mindenét elvették, s még a cselédházból is eltávolították, orgonistának jelentkezett. Meg is választotta volna a falu. De a kommunista vezető — illetéktelenül — megtiltotta megvá-

lasztását és a pályázó szegény asszonyt a nép szeme láttára leköpte. Ezek után tehát, elég enyhén vészelté át a szabadságharcot.

A termelőszövetkezetek azonban köröskörül feloszlottak. (Több helyen ropant nagy, most egyénekre elosztott adóssággal; mégis szétmentek.) Sztálin szobrát kivonszolták az új kultúrházból és az utcai árokba dobták. Érdekes, hogy éppen azok a gazdasági alkalmazottak tették ezt, akiknek 1948-ban földet osztottak ki s azután bekényszerítették őket a kolhozba. Egyetlen kommunista sem akadt, aki kiemelte volna az árokból a nagy Sztálin szobrát.

Az «aláírók», akik annakidején ellenem nyilatkoztak, a forradalom kitörése után természetesen félték. A többiek elhatározták, hogy szegény-menetben vezetik majd fel őket a falu főutcáján, de édesanyám szavára elejtik tervüket. Csak egyiküknek az ablakait verték be. Magam is azt kértem — családomon keresztül falum lakosságától: felejtsek el a megtévelyedésüket. Nem is annyira azok az egyszerű emberek, hanem az idők voltak rosszak. Feljebb vannak a bűnösök. Elmondtam édesanyámnak és húgomnak azt is, hogy a Slansky-perben (1952) az egyik vádlott kiskorú gyermeke levelet írt a bíróságnak és ebben halált kért a saját apjára, mert súlyosan vétkezett a nagy Sztálin ellen . . . Amikor később Hruscsov kitergette Sztálin embertelen bűneit, ez a gyerek öngyilkos lett.

Anyám, ha most otthon van, a hegyen gereblyézet, hordja a venyigét. Aztán egyszer elgereblyézik felette is majd a földet — nélkülem.

1959 karácsonyán volt itt utoljára fiatalabbik húgommal. Az Egyesült Államok követségi kocsija újonnan előirt korlátozások miatt ezúttal nem tehettem meg Mindszentig az utat, ezért az olasz követ küldött autót értük. Három napot töltöttem nálam. Elmondták, hogy édesanyám Adventban minden hajnali misére elment. Mind az én szentmiséimet látogatók, mind a követség tisztikara, meleg szeretettel vették körül mindhárom napon.

Igen búsongott az otthoni, küszöbön lévő kolhozosítás miatt: a családi szőlő, földek, rétek, erdők vesznek majd oda. A brutális elkobzással kapcsolódó erkölcsi értékek pusztulása miatt bánkódott főleg. Megszűnik a családok függetlensége; a gyermeknevelést is kezükbe veszik, vasárnapok és ünnepnapok megszentelése is elszorvad majd az erőszakkal szétrombolt faluban. Nehezen tudom megvigasztalni, hiszen a kolhozosítást én is nagy, országos csapásnak tartom.

Én még reménykedtem abban, hogy húsvétkor is látni fogom. Ő azonban úgy érezte, hogy ez a karácsonyi látogatása lesz az utolsó . . .

(Folytatjuk)

Októberi ünnepek

LILLE.

Az észak-franciaországi Magyar Katolikus Misszió okt. 16- és 17-én emlékezett meg a magyar szabadság hőseiről. Cambrai-ban szombat este a 5 rue du Grand Seminaire cím alatti kápolnában, ahol szokás szerint a magyar szentmiséket tartjuk, imával, énekkel és néhány emlékeztető, lelkesítő szóval fejeztük ki szívünk háláját nemzetünk vértanúi iránt. — A Lille környéki magyarok okt. 17-én szentmisére gyűlekeztek d.e. 11 órakor a Roubaix-i Grand Place-on lévő St.Márton templomban, ahol minden hónap harmadik vasárnapján ugyan ebben az órában tartjuk a magyar szentmiséket. Magyar szalagos virágcsokrot vittünk végig a templomon énekelve a magyar szentekhez esdeklő éneket: Isten hazánkért ... A Krisztus sírját jelképező oltárra helyeztük a csokrot s így mutattuk be a szentmisét a magyar hősökért. A szentbeszédben megemlékeztünk az Údvözítő szavainak jelentéséről: Nagyobb szeretete senkinek sincs, mint aki életét adja barátaiért ... Szentmise végén közös imát ajánlottunk fel a forradalom és a magyar szabadság áldozataiért. Szentmise után a plébánia helységében tovább folytatódott a ünnepély hazafias része. **Tóth József** az MHBK érdemes vezetője kiválóan méltatta a 20 év előtti és a mindenkori magyar vitézséget és áldozatkészséget.

ST.GALLEN.

A St.Galleni Magyar Misszió hívei méltóan hódoltak a két nagy évforduló: az 1526-ik évi **mohácsi** katasztrófa és az 1956-os magyar **szabadságharc** emlékének.

Az első megemlékezés színhelye **Rorschach** volt, ahol a szokásos magyar szentmise után tekintélyes számú közönség jelenlétében került sor a nagy történelmi évforduló méltatására. Az emlékbeszédet **Dr. Fejér Ferenc** középiskolai tanár tartotta, nagyszerűen felvázolva a mohácsi csata menetét, és tragikus körülményeit. **Bartal János** zenetanár Lisztet és Bartókot szólaltatta meg művészi hozzáértéssel, míg **Dr. Kugler Margrith** Reményik Sándor «Mohács után c. versét szavalta a nála megszokott művészi átérzéssel. **Horváth Zsigmond** magyar nemzeti dalokat játszott harmonikán, melyet a közönség énekelve kísért. Az ünnepélyes megemlékezést a magyar lelkész szavai zárták be, aki párhuzamot vonva a két nagy hősi s egyúttal tragikus esemény, meg a mai magyar sors között, felhívta a közönség figyelmét az **imakeresztes hadjáratban való részvételre**. Mivel a magyarság számára ma ez az egyetlen járható út, melyen a jövőt felépíthetjük Isten és a Szűzanya segítségével.

Az októberi magyar szabadságharc 20 éves évfordulójáról **St.Gallen**-ben

emlékezett Kelet-Svájc magyarsága szépszámu közönség jelenlétében. A szentmisét és szentbeszédet, valamint az ünnepi beszédet **Dr. Mehrle Tamás** fribourgi domonkosrendi egyetemi tanár tartotta magas színvonalú előadásban, különösen kiemelve, hogy igenis van értelme a megemlékezésnek s az októberi hősök áldozatát, hazaszeretetét nem szabad elfelednünk. A jövőben való hit **Dr. Kugler Margrith** nagy átérzésű szavaltában jutott kifejezésre, aki Pappváry Elemérné «Hitvallás» c. költeményét és Petőfi «A hazáról» c. költeményét interpretálta magas szinten. **Stump Ferenc** Erkel «Hazám» c. áriáját és Gounod Ave Mariáját énekelte szép érces hangján a közönség nagy tetszésére, **Némegy Iona** zongorakíséretében. **Bartal János** szép zongorajátékkal Beethoven «Gyászindulóját» adta elő, míg **Horváth Emil** kürt-szólóval aratott sikert. Végül **Horváth Zsigmond** harmonika-játéka kapott tapsot, aki magyar dalokat játszott, melyeket a közönség énekelve kísért. A közönség a magyar himnusz eléneklése után nemzeti érzésében megerősödve hagyta el az ünnepély helyét. (V. L.)

LUGANO.

A svájci Ticino kantonban élő magyarok ünnepélyes keretek között emlékeztek meg az 1956-os Forradalom huszadik évfordulójáról. A műsort isztentisztelet vezette be, utána pedig az évekkal ezelőtt felállított emlékkereszt-nél tartottak rövid ünnepséget, melynek keretében a luganoi magyar gyerekek szavaltokkal és énekszámokkal szerepeltek. Utána egy közeli vendéglő különtermében **Jankovich István** tartott vetített képes élménybeszámolót az 56-os napokról. — Az olaszsvájci televízió egyórás, a rádió pedig félórás adás keretében emlékezett meg a huszadik évfordulóról.

BREGENZ.

A Vorarlbergi Magyarok Egyesülete okt. 23-án este a bregenzi Bodensee Hotel-ban tartotta az októberi szabadságharc 20. évfordulójának megemlékezését nagyszámú résztvevővel, még Németországból és Svájcban is. Ünnepi beszédet **Stefanovszky Dezső** mondott nagy sikerrel. Vasárnap, okt. 24-én a bregenzi Szt. János kápolnában Mgr. Anisits Jenő ünnepi szentmisét tartott.

A ZÜRICHI MAGYAR NŐEGYLET

1976 nov. 28-án 15 órai kezdettel

rendezi meg hagyományos **Erzsébet-napi ünnepélyét** a Szt. Ferenc plébánia kultúrtermében, Kilchbergstr. 5, Wollishofen. Elérhető a 7-es sz. villamossal a Morgentali megállóig. Autóparkolás a ház előtt.

Műsorral, büfével és magyaros vendégszeretettel várnak mindenkit. (G.B.)

Az élet könyvéből
A KERESZTSÉG SZENTSÉGÉBEN

RÉSZESULTEK

Belgiumban:

Konfár Angélique Sonia, 1976 aug. 21. Brüsszelben

Németországban:

Perneczky Robert Georg, Dr. Perneczky György és Kesztüös Erzsébet fia, Münchenben

Dezasse Barbara Dominique, D. Miklós és Fleger Judit leánya, Münchenben
Harmath Angélica, Harmath Artur és Kenyeres Rozália leánya, Bielefelden
Koch Antónia, Erzsébet, K. Ottó és Demmel Éva leánya, Unna-ban

Svájcban:

Annelise Janett, J. Giulio és Györgyi leánya, 1976 szept. 12-én, Lausanne
Lőrincz Krisztin, L. Pál és Alicia leánya 1976 okt. 2-án, Lausanne-ban

EGYHÁZI HÁZASSÁGOT KÖTÖTTEK

Ausztriában:

Bognár László és Kolecsánszky Anna Margit, 1976 júl. 11-én, Traiskirchen

Németországban:

Szczepanik Josef és Bujanics Erika, 1976 szept. 1-én, München/Karlsfeld

AZ ÖRÖK HAZÁBA TÁVOZTAK

Ausztriában:

Zeilner Erzsébet, 82 éves, 1976 jún. 28., Bécsben
Szenyei Istvánné, 77 éves, 1976 júl. 7., Bécsben (autóbaleset)
Solich-né szül. Vékási Ilona, 68 éves, 1976 jún. 1-én, Bécsben

Belgiumban:

gr. malomvizi Kendeffy Elek, 67 éves, Brüsszelben
Pilinyi Lajos, 63 éves, 1976 aug. 16-án, Brüsszelben
Kéthly Anna, 86 éves, 1976 szept. 7-én, Brüsszelben

Németországban:

Dr. Drégely János, 68 é. 1976 szept. 27. Münchenben
Bozsányi Lászlóné szül. Draveczi Gizella 36 éves, 1976 aug. 24-én, Münchenben
vit. Lovas-Reiter Ferenc, 87 éves, 1976 szept. 5-én, München
Balla Géza, 42 éves, 1976 júl. 31-én, Hannoverben

Svájcban:

Kardos Gábor, 62 éves, 1976 jún. 30-án, Frauenfelden
Mme Fabó Ina, 61 éves, 1976 szept. 22. Genfben
Dabronyi Tibor, 48 éves, 1976 szept. 25. Morges (VD)
Mme Radosics Elemérné, 89 éves, 1976 okt. 22-én, Mont-Pelerin (VD)
Mme Forgács Józsefné, 59 éves, 1976 okt. 24-én, Genfben

TEUSCH JÓZSEF PRELÁTUS

1902 -- 1976

Kölnben, szeptember 20-án hunyt el Dr. Josef Teusch prelátus, a kölni érsekség egykori helynöke, akinek nevéhez fűződik a világegyház két hatalmas segélyakciója: a MISEREOR és az ADVENIAT. Dr. Teusch prelátus — Frings kölni érsek mellett és az ő jóváhagyásával — az érsekség területén élő magyarok emlékezetébe is örökre beírta nevét a kölni magyar Szent István-falu és a Mindszenty Magyar Ház létesítésével.

Josef Teusch 1902 február 15-én, Kölnben született. Teológiai tanulmányait Bonnban végezte és 1927-ben szentelték pappá. Röviddel Hitler hatalomra jutása előtt visszahívták szülővárosába és hivatalosan dóm-vikáriussá nevezték ki, de egyben azzal a rendkívüli kockázatos feladattal, hogy vezesse az érsekség ellenállási mozgalmát a nemzetiszocialista világnézettel szemben. Az alacsony, törekenytermetű fiatal lelkész készséggel vállalta a feladatot és elsősorban az ifjúság megnyerésére fordította energiáját. E veszedelmes időkben a templomok bejáratánál 17 millió példányban adták el önkéntes segítői «A Katekizmus igazságai» című brossuráját és 200.000 példányban osztotta szét «Antimitosz» címen ismert művét, aminek rövidített kiadása egymillió példányszámot ért el.

Életének igazi alkotó szakasza 1952-ben kezdődött, amikor Frings kölni bíboros érsek, a német püspöki kar elnöke érseki helynökévé nevezte ki és legszorosabb munkatársává tette. Josef Teusch először is a német Egyház nemzetközi kapcsolatait újította fel nagy sikerrel. Jövőbe látó képessége révén felismerte, hogy az újjáépítést követő gazdasági csoda nem tart örökké. A Marshall segítségével újjáépült Szövet-

ségi Köztársaság gazdasági fellendülése idején a hívek adományából megszervezte a brazilai és japán katolikus missziót, majd Frings bíboros érsek jóváhagyásával elindította két, ma már történelmi jelentőségű segélyakcióját: a MISEREOR-t és az ADVENIAT-ot, amivel a fejlődő országok egyházainak nyújtott hatékony segítséget ahhoz, hogy segíthessenek önmagukon. A MISEREOR megalapítása óta kereken 1,8 milliárd márkával segítettek a német katolikusok a fejlődő országok projektumait.

1956-ban, amikor a magyarok ezrei menekültek a kölni érsekség területére, Frings bíborossal együtt Teusch érseki helynök elsőnek nyújtott segítő kezet nekik. A bonni és kölni papi szemináriumokban, sőt magában az érseki palotában is otthonra találtak a menekültek. 1958-ban pedig Frings bíboros érsek szentelte fel a kölni északi kertvárosban, a Teusch prelátus által kezdeményezett magyar Szent István falut, ami akkoriban 49 magyar családnak biztosított otthont. Azóta már a szorgalmas magyarok magántulajdonába mentek át ezek a házak. Ugyancsak az ő kezdeményezésére épült a Mindszenty Magyar Ház, ami a Köln-környéki magyarok szellemi otthona lett. Néhány évvel ezelőtt Mindszenty bíboros ellátogatott a magyarok Szent István falujába és az agg főpásztor szemében könny ragyogott, amikor kijelentette: «Ha annakidején az amerikai nagykövetségen tudtam volna, hogy az én bíboros testvérem és segítőitársai hogyan segítettek az én magyarjaimat, sokkal könnyebben viseltem volna sorsomat!»

Rédey Gábor

Gróf CROUY-CHANEL PÉTER

1896 - 1976

A párizsi magyarság egyik jelentős személyisége, Gróf Crouy-Chanel Péter költözött el az élők sorából több hónapos betegeskedés után.

Már évek óta jól ismertük egymást s így volt elég alkalmam megcsodálni erényeit. Akár otthonában kerestem fel, akár a kórházi ágyon látogattam meg, mindenkor erősen hatott rám egyszerűséggel és természetességgel párosult előkelősége, finomsága és magas műveltsége. Emellett kedves jóbarát is volt, aki a kellemetlen ügyeket is finom tapintattal tudta velünk közölni. Olyan hazafi, akiben a haza iránti szeretet mély gyökeret eresztett s áldozatokra is sarkalta. Keresztény magatartása is több volt a nemzedékről-nemzedékre szálló ősi hitvallásnál. Az Egyház iránti szeretete és papjai megbecsülése ná-

la mély lelki alapokon nyugodott. Lelki vonásai közé tartozott a megingathatatlan istenhit, a becsületes jellem követelte erkölcsi élet. S ami mindenél több, Crouy-Chanel Péter gróft jellemezte elveinek áldozatok árán is hűséges követése. «A nemesség kötelez» — nála feltétlenül ható és érvényesülő parancs volt. Egész életén át hűségesen olvasta a Szentírást.

Az arisztokrata család fia mindvégig erősen szociális gondolkodású. A Trianoni Magyarországnak első éveiben készítette jegyzetét a következő parlamenti jelenetről: «A Parlamentben jártam s ott beszélgettem néhány képviselővel. Azt mondtam, hogy a bankokat államosítani kellene, a Mángya fogyasztási szövetkezetet pedig úgy kiépíteni, hogy az a falvakban nemcsak eladjon, hanem

felvásárolja a parasztok terményeit. Ezáltal a termelők valamivel magasabb árakat kapnának, de a városi lakosság is olcsóbban vásárolhatná az élelmiszereket ... Emlékszem, hogy üres tekintetek meredtek rám ...»

Természetesen előkelő családja gondos nevelésben részesítette. Hazaszeregetetere jellemző, hogy a világháború kitörésekor 18 éves korában önként jelentkezett a frontra. Élete egyik legnehezebb napjáról ír: «1915 november 9-én Volhíniában Rudka-Budka körül egy cseh ezred árulása folytán az oroszok áttörték a frontot. A fogságtól jobban féltünk mint a haláltól. El voltunk tetvesedve s én egy mozdonyvezető jóvoltából a gépből adott forró vízben megmoshattam gyorsan ingemet s már mint fogoly vízesen kaptam azt magamra.»

A fiatal tiszt a fogságban előbb a tifuszt, majd a maláriát vészelte át. Felgyógyulva megkísérelte a menekülést. Kalandos utakon jutott el Taskent-ből Pétervárra. Ott a püspöki palotában bujtatták. 1918 márciusában érkezett haza Budapestre. Bravúros haditettéért, amit 1915-ben parancsnok ellenére hajtott végre, most megkapta az arany vitézségi érmet. Nyilván az ősi vitézség jelentkezett az Árpádokkal rokon arisztokrata család fiában.

Nagy ünnep volt számára az 1938-as bécsi döntés, amely visszajuttatta nekünk a Felvidék egyes részeit. Részt vett a kárpátaljai bevonuláson századosi rangban. Fontos állást töltött be ettől kezdve a külügyminisztériumban s 1945-ben elfoglalta régi állását a Széchenyi Könyvtárban.

Az oroszok bevonulásakor megsebesült, s később is üldözik egész családjával együtt. Félix fiát lefogták s csak nagyon nehezen tudta kiszabadítani. Kitelepítették őket. (Felesége gr. Barkóczy Margit, akinek családja a tehetséges, de korán elhunyt Barkóczy Ferenc primást (1761-65) adta az országnak.) Ezekről a nehéz időről is nyugodt jegyzetet készít: «Elmentem kapálni, aztán mint útkaparó segéd munkás nyertem állandóbb alkalmazást, később pedig rendszerint éjjeli őr voltam ... de még ettől is eltiltottak időnkint.»

1956-ban feleségével és két fiával a hazátlanságot választotta.

Egy alkalommal, pár napig tartó eszméletlen állapot után, nagyon várt kórházi ágyához. Nem emlékezett, hogy eszméletlen állapotban feladtam neki a szentségeket s azért újra kérte azokat. Tudta, hogy nincs gyógyulás számára. Közel érezte az örökkévalóságot és most velem csak arról akart beszélni. Minden más téma érdektelen volt számára. Egy egész órán át tartott beszélgetésünk. Aztán megszorította a kezemet, mély szemével hosszan rám nézett s csak annyit mondott búcsúzóul: Tehát viszontlátásra odaát ...

P. Ruzsik Vilmos

Ikvey László szentföldi útja (II)

Sajnos, e szent helyen is megmutatkozik a kereszténység megosztottságának botránya, mert a barlang, ahol Jézus született, a görög ortodoxoké, akik azt a török uralom alatt szerezték meg. Mellette egy másik oltár, ahol a hagyomány szerint a napkeleti bölcsek hódoltak Jézus előtt. Ennél az oltárnál nem misézhattunk. A szomszédos kis templom, illetve kápolna az örményeké, majd következik a ferencesek temploma, ahol kollégámmal mély meggyőződéssel koncelebráltunk és megemlékeztünk minden élő és elhunyt szereteteinkről.

Mivel a csoport visszatért Jeruzsálembe, mi taxin tértünk vissza. Mindössze 8 km. Arab soffőrünk megvárta, míg a taxi megtelik és csak akkor indulunk vissza, véletlenül 2 svájci német útitársunk akadt. A viteldíj 2 izraeli font fejenként, ami mindössze kb. másfél frank, nevetségesen olcsó, de svájci pénzzel minden olcsó, mivel az izraeli fontot kétszer leértékelték. A taxival a jaffai kapuig mentünk, Jeruzsálem hatalmas erődítményszerű fallal van u.i. körülvéve, amely szintén a kereszties hadjáratok idején épült. A keresztiesek kb. egy századig voltak csak itt, de rengeteget építettek. Az első szakasz az ószövetség kora, majd az őskeresztényeké (IV. sz.), Nagy Konstantin kora, római kor, majd a keresztieseké, akiket az arabok kiűztek, utána a törököké lett e terület, a múlt században angol uralom alá kerül és 1948-ban megalakul az önálló Izrael állam.

Aznap este még kíváncsiságból egy kóser vendéglőben vacsoráztunk valami faszirozotthoz hasonló panirozott gombócot, az egész 1.— svájci frankba került itallal együtt. Igen jó, tüzes borok kaphatók, pl. a kármelhegyi vörös, siller vagy fehér.

Másnap a **damaskusi kapunál** kezdtük az utunkat gyalog (odáig buszon) az óvárosba. Végig mentünk a **via dolorosa**, az első stáció az **Ecce Homo-kolostor**, amely a Notre Dame de Sion apácáké. Ezen a helyen mutatta be **Pilátus** a töviskosronás Krisztust a zsidóknak, miután a **lithostratoson**, vagy héberül **gabbatán** (amely az evangéliumban is szerepel), ami kőpadlót jelent, elítélte őt megmosva kezét ez ártatlan vértől. Minden stációnak van egy kápolnája, amely a különböző felekezetek tulajdona, koptoké, örményeké, görög ortodoxoké, katolikusoké, protestánsoké, itt legalább megmutatkozik az öikuméné. Annál dezsuztálóbb azonban, hogy végig a **via dolorosa** árusok sátraival, üzleteivel van szegélyezve, ahol a legkülönbözőbb dolgokat lehet kapni, az egész egy nagy bazár, zsidóvásár nagy zajjal, büzzel, színnel élet-

tel, kutyákkal, macskákkal, szamarakkal, báránnyal... De ennek is évezredes tradíciója van, ősidők óta itt haladtak végig a zarándokok s ezért se-reglettek ide össze a szemfüles keleti kereskedők, úgyhogy ez szervesen hozzátartozik a **via dolorosa**hoz.

A 14. állomás maga a **Szentsírtemplom**, eredetileg konstantinkorabeli épület, ahol anyja: szt. Iona megtalálta a keresztet, majd a Keresztiesek újjáépítették, monumentális templom. Az a rész, ahol Krisztust keresztrefeszítették, a katolikusoké, a **szent sír** az ortodoxoké, meghatva álltunk a sziklasírnál, ahová Jézust eltemették és harmadnap feltámadt. Utunk onnan a jeruzsálemi templom helyére vezetett, ahol csak a nyugati fal maradt meg, a siralomfal, ma is láttunk számos vallásos zsidót imaszíjjal jajgatni és emlékezni a régi dicsőségre. Majd a mohamedán szent helyek következtek, amelyek valamikor keresztény templomok voltak, de a keresztények kiűzése után mecsetté alakították át azokat. Az egyik az **El Aksa-mosé, cipőnkét** levette belőlünk a középkori keresztény építkezés nyomait viselő háromhajós mecsetbe, ahol imaülésben mozlemek mély áhítatba merülten elmélkedtek. A másik a **Sziklatemplom** vagy **Omar-mosé** hatalmas aranykupolás mecset, amely a három egyistenhívő vallás közös szentélye tulajdonképpen, mert ott épült, ahol a hagyomány szerint **Ábrahám pátriárka Isten parancsára felakarta áldozni fiát: Izsákot**. Mindenütt minaretok, csakhogy ma már a müezzin imára felszólító éneke (ami a mi hangozásunkat helyettesíti) is gépesítve van, magnoszalagról szól.

Délután **Sion hegyére** zarándokoltunk a zsidók szent helyéhez, **Dávid király sírjához**. Itt látható az **utolsó vacsora terme** is. Közvetlenül mellette van a **Dormitio** templom, ahol a hagyomány szerint a Szent Szűz elszenderült. Fellette a század elején német bencések egy új templomot emeltek. Lent az altemplomban egy magyar oltárt fedeztem fel, amelyet mozaik díszít, amely a Magyarok Nagyszonyját ábrázolja Szt. Istvánnal, Imrével, Lászlóval és Erzsébettel, az árpádházi szentek csoportjával. **P. Paul**, német bencés engedélyével ismét koncelebráltunk, majd gyalog tértünk vissza a romantikus sikátorokon keresztül, amelyek hol arab, hol zsidó, hol keresztény jelleget mutatnak.

A 3. napon, szerdán, egész napos kirándulást tettünk a **Negev sivatagba**, amely félelmetes benyomást tesz pusztaságával, gyér növényzetével, félnomád beduinok sátraival, kaktuszaival,

juhnyájaival, amelyekről azonban nem tudni, mit legelnek a pusztasivatagban. Megálltunk székvárosában **Bersebában**, ahol szorgalommal modern város épült és a Genezáret tóból csatornákon és csöveken keresztül idevezetett vízzel mesterséges oázisokat teremtettek a sivatagban. Onnan utunk a Massada sziklatömbhöz vezetett, ahol Heródes palotát építtetett magának a legnagyobb fényvel és pompával, fűtött fürdővel, pedig itt a víz a legnagyobb kincs. Mikor a rómaiak Kr. u. 70-ben elfoglalták az országot és Titus lerombolta a jeruzsálemi templomot, az ellenálló zsidók utolsó menedéke volt ez az erődítmény, majd ők is elesetek és a zsidóság szétszóródott az egész világon. Az ásatások sok érdekes részletet feltártak, ez nemzeti dicsőségük.

Innen fentről, ahová egy drótkötelpálya visz fel, fenséges kilátás nyílik a **Holt Tengerre**, ahová mi is leereszkedtünk. Láttuk a hatalmas vegyiműveket, amelyekben a Holt Tenger sójából és ásványaiból műtrágyát gyártanak a sivatag termékenyítésére. Modern szállodák szegélyezik a Holt Tengert, amelyben semmiféle növényi, vagy állati élet sem lehetséges a 32 %-os sótartalom miatt. De gyógyító ereje páratlan **bőrbetegségekre, pl. so-raizisra**, úgyhogy rengeteg beteg jön el ezért ide Európából. Sajnos, a gyógyulás csak ideiglenes. Egy Fashkában megebédeltünk és megfürdöttünk a Holt Tengerben, az ember fekve újságot olvashat a vízben, de vigyázni kell, hogy a víz a szembe ne kerüljön, mert rettenetesen csíp, épp úgy, mint a nyílt sebben. Utána alaposan le kell tussolni. Ott még egy kénes meleg forrásban is kiáztattuk magunkat. Ott már nyár van, a legkellemesebb idő, a nyár kibírhatatlanul forró, ősszel pedig minden kiégett.

Mikor este visszatértünk szállodánkba, a hallban már várt Imre, akit 31 éve nem láttam. Rögtön megismert és autóján magával vitt **Kiryat Yam**-ba, amely Haifa mellett fekszik a Földközi Tenger mellett. Felesége is azzal fogadott, hogy nem változtam. Nagy szeretettel fogadtak, és láttak 3 nappal keresztül vendégül. Másnap megmutatta nekem Haifát, amely gyönyörű kikötőváros, fekvése vetekszik Nápolyéval. A hegyen modern egyetem, fenséges kilátással a kikötőre, az öbölre és a városra. Fent voltunk **Karmel** hegyén, ahol miséztem. A legenda szerint Illés próféta itt látta a hosszú szárazság után fel szállni a tengerről a felhőt, amely meghozta a várva várt esőt és véget vetett az éhínségnek. A barlang felett, ahol lakott, a főoltár, amelyet a skapuláris Karmelhegyi boldogasszonyt ábrázoló szobor díszít. Innen is páratlan a kilátás.

(Folytatjuk)

CSER-PALKOVITS ISTVÁN SJ

szerzetesi fogadalma 50. évfordulója

Szeptember 7-én ünnepelte meg Bécsben munkatársunk, Cser-Palkovits István jezsuita atya szerzetesi fogadalmának 50. évfordulóját. A jubiláns rendtársai asszisztálásával délelőtt ünnepélyes szentmisét mutatott be az orsolyiták rendházában. A megható templomi szertartást egészítette ki a kalksburgi jezsuita kollégium családias hangulatú, testvéri együttléte. Az intézet rektora méltatta és köszöntötte a jubilánst meleg szavakkal.

Cser-Palkovits István jelenleg spirituális teendőket végez a bécsi orsolyita rendházban. Az atya különben, akinek cikkeiből olvasóink is következtethetnek tudományos érdeklődésére és felkészültségére, életét a lelkipásztorkodásnak szentelte; sok évet töltött az ún. speciális lelkiezés területén is. Legutóbb pl. gyóntatója volt Mindszenty bíborosnak a bécsi Pázmáneumban. Szolgálati igen értékesek voltak a számkivetésben élő főpásztornak egyénileg, de emellett egyéb érdekeket is szerencsésen szolgált a bíboros környezetében.

Cser-Palkovits 1926 szeptember 7-én lépett be a jezsuita rendbe. Rendi szempontból azért érdekes ez a dátum, mert az 1905-ben boldoggáavatott kassai vértanú ünnepét nálunk szeptember 7-én tartják meg még ma is. (Kőrösi Márk esztergomi kanonok, Pongrácz István és Grodecz Menyhért jezsuita Kassán szenvedtek vértanú halált 1619-ben.)

Ezenkívül szeptember 7-ike azt is jelzi a rendben, hogy ezen a napon lépett ki a magyar provincia az osztrákból és lett önállóvá 1909-ben.

Két évi noviciátus után a szegedi bölcséleti főiskolán folytatta az ifjú jezsuita tanulmányait. Ezek végeztével Pécsen tanított a rendi gimnáziumban (mennységant, természetrajzot, hittant és franciát) és nevelő volt a kollégiumban.

Teológiai tanulmányait Szegeden és Innsbruckban végezte, miközben pappá szentelte Glattfelder Gyula csanádi püspök 1937 június 24-én. Ezután következtek a lelkipásztori évek és a veszprémi szemináriumban a spirituális beosztás. Mikor 1952-ben fondorlatos módon feloszlatták a papnevelőt, Cser-Palkovits atyát is elbocsátották a papi szolgálatból a többi tanárral és előljáróval együtt. Öt évig volt segéd munkás Budapesten s csak a forradalom alatt sikerült Bécsbe jutnia.

Bécsben a Pázmáneumban, majd a burgenlandi szemináriumban volt spirituális. Beteg lett s mikor felgyógyult, kórházlelkészi szolgálatot vállalt. Jelenleg pedig az orsolyiták rendházában a nővérek spirituálisja.

Saját bevallása szerint igen sok lelkipásztori örömben részesítette a Gondviselés és ma is nagy boldogság számára az a tudat, hogy jól ismerte fel hivatását és azt változatlan szeretettel igyekezett és törekszik betölteni. (V.J.)

CSERKÉSZEINK «TÉLI TÁBORA»
DÉLTIROLBAN

Otödik alkalommal rendezti meg a Magyar Cserkészszövetség európai kerülete «Téli táborát» a festői szépségű Ahrtal völgyében, Dél-Tirolban. A karácsonyi szünetben (dec. 26-tól - január 6-ig) megrendezésre kerülő téli tábor az idén a «Hargita» téli tábor nevet viseli majd. A téli táborra jelentkezők St. Jakobban, a Pension Jungmannban nyernek — mint eddig is — elhelyezést, 4-6 ágyas szobákban. A szelések naponta a közeli Klausbergen történik 2225 méteren. Sitanulásra szakképzett sioktatók vezetésével van bőven lehetőség. Az esti órákban vidám program, cserkészfoglalkozás egészíti ki a téli tábor napirendjét.

A szülők számára Steinhausban van lehetőség szobákat bérelni.

Részletes tájékoztatót, kérésre, mindenkinek örömmel küld a téli tábor parancsnoksága.

Jelentkezési határidő: december 6.

Cím: Ungarischer Pfadfinderbund, Oberföhringerstr. 40. 8 München 81. Tel. (089) 982637 és 982638.

MEGJELENT A XV. KRÓNKA

igen változatos kitűnő tartalommal.

Az idei kötet a szokott oldalszámnál mintegy 100 oldallal nagyobb terjedelemben, 350 oldalon jelent meg. Felhívjuk magyar honfitársaink figyelmét erre a pótolhatatlan dokumentációs munkára, amely betekintést nyújt emigrációs törekvéseinkbe. A Krónika ára izléses vászonkötésben mindössze 8.—\$. Megrendelhető a Magyar Társaság címen: 1450 Grace Ave. Cleveland, OH. 44107.

Megtekintésre is szívesen megküldik.

A XVI. MAGYAR TALÁLKOZÓ
a IV. Magyar Kongresszussal együtt

az idén november 26-28 között kerül megrendezésre Clevelandban. Tárgyalási anyaga az erdélyi kérdés körül összefoglaló. Szakavatott előadók fogják ennek a hatalmas anyagnak részleteit megvilágítani, különösen a románoknak az erdélyi magyarság ellen irányuló elnyomó politikáját, valamint bemutatni Erdély történelmének fontosabb szakaszait, reámutatva a tudatos és célzatos

román történetírásra, amellyel Erdélyhez való ősi jussukat (dákó-román elmélet, stb.) kívánják a világ előtt bizonyítani.

Ifjúsági kongresszus is lesz a szabadföldi fiatalabb magyar értelmiség közreműködésével. Az őrségváltás nagy kérdése, a fiatal magyar értelmiség jövő terveinek, magyar feladatainak megvitatása fog a tárgysorozaton szerepelni. Külön megbeszélés tárgyát fogja képezni, hogyan volna lehetséges a kereskedő, iparos, és munkás magyar ifjúságot bevonni a magyar közösségbe.

Ez alkalommal is a Találkozó három napja alatt emigrációs könyvkiállítás, magyar képző- és iparművészeti kiállítás, valamint fényképkiállítás is lesz. Magyar sakkbajnokságot is rendeznek.

Érdeklődők kérjenek bővebb felvilágosítást a Magyar Társaság címen:

1450 Grace Ave, **Cleveland,**
Ohio 44107. USA

DR. MÉHES IGNÁC

1888 - 1976

Lapunk közvetlen nyomása előtt kaptuk a gyász hírt, hogy Dr. Méhes Ignác, kúriai bíró, Alpnachdorf-ban, 89. évében váratlanul elhunyt.

Dr. Méhes Ignác még az októberi felkelés előtt emigrált Svájcba és vezető szerepet játszott az itteni magyarok körében. Dr. Zsitvay Tiborral együtt ők szervezték meg az Alpnachdorf közelében, a Siebeneich-i kápolnában lévő vértkönyvező Szűzanyához vezető szokott évi zarándoklatot, melyeken egész Svájcban igen sokan szoktak minden évben részt venni. A Pócsi Máriáról könyvet is írt német nyelven. Dr. Méhes Ignác mélyen vallásos lelkületű férfiú volt. valamikor az Urak Mária Kongregációjának tagja, aki mindig bátran megvallotta hitét, igazi akciókat katolikus magyar, aki élte a katolicizmust és a kiálló, hitvalló emberek sorába tartozott. A vértkönyvező Szűzanya, akiért annyit fáradozott, legyen szószólója az Örök Bíró előtt. R.i.p.

† DR. JAKÓ KÁROLY
nyug. ref. lelkész

A nyári kánikulában kísértük Károly bácsit 74 éves korában az egyik hannoveri temetőbe utolsó útjára. Az észak-német tartományok magyarjait gondozta sok szerető odaadással.

Életében van egy érdekes vonás: 1945 milliók életében változást jelentett. Ő, az addigi pesti rendőrezredes ezen történelmi dátum után az Isten-kérdés felé fordult és embertársai szolgálatába állt. Lőcsey László ny. ev. lelkész temette. Búcsúztató beszédéből megismétlünk egy mondatot: «Nékem az élet Krisztus, a halál nyereség.» (N.) kembere ú-i benr A.r-

HIRDETÉSEK

AZ ÉLETÜNK ELFOGAD

hirdetéseket, azok közlését kérjük a Gazdasági Bizottságon át beküldeni:

8 München 81, Oberföhringerstr. 40.
A nyomda a Gazdasági Bizottság megkerülésével nem fogad el hirdetést!

MAGYAR KÖLCSÖNKÖNYVTÁR

Többek kérésére közöljük, hogy a Landesbibliothek keretén belül működő

Magyar Könyvtár

szívesen fogadja minden Svájcban élő magyar-nyelven olvasni szerető jelentkezését. A könyvtár használata díjtalan. — A könyvek cseréje posta útján történik.

Jelentkezés magyarul írásban. Cím:

Schweizerische Landesbibliothek
Ungarische Abteilung
Hallwylstr. 15.
3003 Bern

« TÉTÉNY »

UNGARISCHE SPEZIALITÄTEN

Inh. Oskar Bayer

München 2. Kreittmayer Str. 26.
Tel. 196393

Kapható még: Horváth János
München 2. Tumblinger Str.
beim Schlachthof

Debrői Hárslevelű	DM	5.75
Badacsonyi Kéknyelű		6.20
Badacsonyi Szürkebarát		6.20
Soproni Kékfrankos		6.—
Domszlói Muskotály		6.20
Domszlói Tramini		6.50
Villányi Burgundi		6.20
Hajósi Cabernet		6.20
Tokaji Aszu 4 Puttonyos		12.80
Téliszalámi		20.—
Paprikás csabai		18.—
Gyulai kolbász		17.—
Süli kolbász		14.—
Süli debreceni		12.—
Kalocsai tarhonya 4 tojásos 1/2 kg		2.50
Nagykocka tézta 8 tojásos 1/2 kg		2.95
Lebbencs 8 tojásos 1/2 kg		2.95
Szaloncukor fehér 1 kg		12.—
Szaloncukor csokoládés 1 kg		14.—

Uvegárut nem postázunk.

Jurth Attila törvényszéki hiteles

tolmács magyar - német és német-magyar fordítások elkészítését illetve hitelesítését vállalja:

Salzgries 16/8, A - 1010 Wien.
Tel. (022 2) 63 30 344

Szép vidéki ház, Burgenland-ban eladó!

(emeletes, 4 1/2 szoba, nagy kert!)
Érdeklődni alábbi címen lehet:
Frau Berta Scherer
Margaretenplatz 7.
A - 1050 Wien

MAGYAROSAN KÉSZULT
HENTESÁRU KÜLÖNLEGESSÉGEK
MEGRENDELHETŐK:

500 g Kolbász sütni v. főzni	DM	7.—
500 g Szárazkolbász		7.50
500 g Puszta szalámi		7.—
500 g Hurka, rizses, véres, májas		4.50
500 g Bácskai hurka nyers fogyasztásra		6.—
500 g Fehér sós szalonna 5-6 cm		4.50
500 g Gyulai kolbász, eredeti		10.—
500 g Magyar téliszalámi		11.—
500 g Disznósajt (gyomorba t.)		5.—
500 g Sonka Schwarzwälder vagy Magyar		9.—

Postán szállítunk, utánvétellel, legmentes csomagolásban.

Viktor Pál

Wurstspezialitäten

D - 7063 Welzheim

Pf: 13-43 — Tel: 07182/ 66-36

Diószeghy Tibor hites tolmács és fordító

(magyar-német és német-magyar) Németországban tanácsadás állampolgársági és menekültügyi kérdésekben, peres ügyekben segít.

D - 404 Neuss, Daimlerstr. 249.
Tel. 02101/ 541317

Hollandiában élő, 47/164 magyar

származású férfi, sakkversenyző, rendezett anyagi körülményekkel, keresi korban hozzáillő, intelligens magyar hölgy ismeretségét, sportot, művészetet, zenét kedvelők előnyben. Minden komoly és részleges levélre fényképpel válaszolok. «Légy híve ó magyar» jeligére kérek választ az

Életünk Gazdasági Bizottságához,
8 München 81, Oberföhringerstr. 40.

Magyarországon élő, vezető állásban

lévő, 38 éves özvegyasszony keres hozzáillő értelmiségi férfit. Leveleket «Diétás nővér» jeligére kér az Életünk Gazdasági Bizottságához,
8 München 81, Oberföhringerstr. 40.

Kedves Honfitársak! Megnyílt München

első magyar borpincéje. Mindenkit örömmel várunk. — Címünk: Tokajer Keller, München 19, Rotkreuz Platz 2/a (Donnersbergerstr. sarkán). Nyitvatartás 18 órától 01.30 óráig. Szerda szünnap. Tel. 169 668. Tulajd. Inoka Miklós

Magyar-német és német-magyar fordításokat

olcsón és gyorsan elvégez, magyar-nyelvű okiratairól hitelesített másolatot készít és — másnyelvű okiratok fordítását korrekten elintézi —

W. Divy hiteles fordító és tolmács.
D - 799 Friedrichshafen, Linderstr. 50.
Tel. 07541/ 71391

NAGYSIKERŰ MAGYAR KÖNYV-
ÚJDONSÁGOK

Vásároljon magyar könyvet,
hanglemezt!

Csonka Emil: A száműzött bíboros Mindszenty az emigrációban, vászonkötés, 32 képpel	DM	30.—
Jókai: A jövő század regénye I-III.		35.—
Zilahy: Valamit visz a víz		13.—
Nyíró: Uz Bence		17.—
Nyíró: Kopjafák		15.—
Cronin: Ezt látják a csillagok		20.—
Márai: Erősítő (újdonság)		20.—
Szoltsenyicin: Gulag sziget-csoport II. k.		34.—
Fiala F.: Zavaros évek		20.—
Vaszary: A nő a pokolban is úr		18.—
Vaszary: Ó		18.—
Herczeg F.: Gyurkovics család		20.—
Herczeg F.: Pogányok		15.—
Móra F.: Ének a búzamezőkről		15.—
Gárdonyi: Göre Gábor újabb kalandjai		6.—
Moldova: Mandarin a híres vagány		
Mindszenty: Emlékirataim		42.—
Horthy: Emlékirataim		32.—
Claire Kenneth könyvei:		
Randevu Rómában — Holdfény		
Hawaiban — Éjszaka Kairóban		
Neonfény a Nilus felett -- Egon		
naplója — A hermelines hölgy		
darabonkénti ár:		24.—
Dr. Buzády: Magyar kutyafajták, több mint 100 képpel, ritka értékes kiadás		25.—

Hanglemek:

A 2749 Barabás Sári előadásában a legszebb Karácsonyi énekek! Mennyből az angyal, Dicsőség, Pászorok stb.		20.—
SLPX 16578 Bilicsi T. énekel		20.—
Apu, hogy megy be, Ujjé a ligetben, A babám budakeszi, Én úgy szeretek részeg lenni, Van Budán egy kis kocsmá, Budán van egy kis Heuriger, Mi muzsikus lelkek stb. 18 dal		
Apon 2755 Vayda János énekel		22.—
Hazafias dalok: Ott, ahol zúg az a négy folyó, Székely himnusz, Kis lak áll a . . . Krasznahorka, Nagy Bercsényi Miklós, stb.		
LPX-1037 Solti Károly énekel		20.—
Este felé, Én édes Katinkám, Ne sírj kislány, Fogadj el egy jó tanácsot tőlem, Az esküvődön én is ott leszek, Hiába van palotád Budán, Van a Bajza utca sarkán, stb. össz. 21 dal		
SG 1022 Solti Károly énekel		20.—
27 régi magyar slágert!		
Holdas éj a Dunán, Tiltsa meg, Csak egy, amire kérem, Szeresünk egymást gyerekek stb. Nagy lemez siker!		
Kérje díjtalan katalógusunkat!		
Musica Hungarica, 8 München 40, Agnesstr. 45. Tel. (089) 180-911		

Stockholmban élő mérnök és író

(48-168/73) levelezni szeretne minimum 4-5 éve nyugaton élő, 40 körüli hölgygel. Választ «Társkeresés» jelíre kéri az

Életünk Gazdasági Bizottságához,
8 München 81, Oberföhringerstr. 40.

Bajorországban élő, 48 éves gimnáziumi tanár

keres megértő, értelmes, melegszívű, házias — lehetőleg magyar — hölgyet 40 éven alul. Fényképes levelet «Mikulás» jelíre kéri az

Életünk Gazdasági Bizottságához,
8 München 81, Oberföhringerstr. 40.

Svájcban élő 37/166, rk. leány

levelezne házasság céljából hozzáillő szolid, komoly természetű férfivel. — Leveleket, lehetőleg fényképpel «Örök hűség» jelíre kéri az

Életünk Gazdasági Bizottságához,
8 München 81, Oberföhringerstr. 40.

28 éves, jómegjelenésű, sportot,

utazást, zenét kedvelő férfi megismerkedne hasonló érdeklődésű, feltétlenül magyar leánnyal. Fényképes leveleket «Végtelen út» jelíre kéri az

Életünk Gazdasági Bizottságához,
8 München 81, Oberföhringerstr. 40.

Rupp László kirendelt fordító

mindennemű fordítást vállal magyar-német viszonylatban.

D - 8000 München 1, Postfach 162.
Tel. 089/3002162

HAZAI HENTES ÁRU

1 kg paprikás kolbász grillsütésre vákuumcsomagolásban	DM 16.—
1 kg paprikás szárazkolbász	15.—
1 kg paprikás frissen füstölt kolbász	13.—
1 kg rizses véreshurka	8.80
1 kg májashurka	8.80
1 kg vastag húsos szalonna	9.60
1 kg paprikás tokaszalonna	8.80
1 kg disznósajt	10.60
1 kg füstölt sonka	18.—
1 kg füstölt sertésborda	8.80
1 kg füstölt csülök	8.80
1 kg friss tepertő	12.—

Utánvétellel és csak belföldre szállítunk; 5 kg-on felüli rendeléseknél portómentesen és csupán az expressz-díjat számítjuk fel.

Taubel Mihály hentesmester

Peter-Rosegger-Str. 3
D - 6710 Frankentahl
Tel.: 06233/62693

Luft János szállító cége

költözködési munkát vállal. Ruha, stb. csomagolásához szükséges ládákat is kölcsönöz. Tel. 351 13 37

8 München 40, Hamburgerstr. 42.

— 1976. decembertől —

8 München 50, Johann Emmer Str. 5.

AJÁNDÉKOZZON MAGYAR KÖNYVET KARÁCSONYRA!

Jókai: Rákóczi fia	DM 11.—
Jókai: Egy ember, aki mindent tud	9.—
Kodolányi: Boldog Margit	9.—
Kodolányi: A vas fiai I-II.	22.—
Krudy: Szinbád	24.—
Kuncz A.: Fekete kolostor	16.—
Tamási Á.: Akaratos népség I-II.	19.—
Zilahy: Valamit visz a víz	13.—
Fejes E.: A Hazudós (és más történetek az ezerszer áldott VIII. kerületből)	11.—
Fejes E.: Szerelemről bolond éjszakán	10.—
Sánta: Húsz óra, Az áruló	18.—
Gál Gyula S.: Honthy Hanna életregénye	18.—
Népművészeti Album	28.—
Így hímezzünk, nagy méret, gyönyörű kiadás	62.—
Herend porcellánművészete, nagy méret, értékes kiadás, színes nyomás	14.—
Magyarország Története	15.—
Hasek: Dekameron, 555 old., igen kedvező áron	12.—
Rádió Kabaré-válogatás a Magyar Rádió műsorából	17.—

Magyar művek német fordításban:

Gárdonyi: Sterne von Eger	16.—
Gárdonyi: Ich war den Hunnen untertan	17.—
Jókai: Ein Goldmensch	16.—
Jókai: Zoltán Kárpáthy	16.—
Tersánszky: Marci Kakuk	11.—
Petőfi: Gedichte	35.—
Harsányi: Ungarische Rhapsodie	

Musica Hungarica Magyar könyv és hanglezet szaküzlet

8 München 40, Agnessrt. 45.
Telefon: 089-180-911.

New Yorkban élő, középtermetű,

intelligens, sokat szenvedett, 62 éves rk. magyar úriasszony, irodalmat kedvelő — tanult mesterséggel is rendelkező — korrekt úriembert keres élettársul. Honvágy gyötör. — Leveleket «Segítsen vissza Európába» jelíre kéri az

Életünk Gazdasági Bizottságához,
8 München 81, Oberföhringerstr. 40.

Melegszívű, vállalkozó szellemű,

nagyvonalú értelmiségi, vagy gyáros férfi ismeretséget keresi házasság céljából jó családból származó, csinos, diplomás lány, 29/170. A világ minden tájáról fényképes válaszokat kérek «Nívó» jelíre kéri az

Életünk Gazdasági Bizottságához,
8 München 81, Oberföhringerstr. 40.

Likvidáció folytán, raktáron lévő

magyar művészi kerámiák (Gorka, Livia, Kiss-Rooz Ilona, Bod, Kovács stb. művészekről) igen jutányos áron egyben eladó. Cím: 1207 Genf OTTOM S.A. 5, rue des Vollandes.
Tel. 36-35-21, T. Ember.

ADVENTI LELKIGYAKORLAT MÜNCHENBEN

A lelki napok december 3-án, pénteken 18 órakor kezdődnek (a vacsora 18.30-kor) és 5-én, vasárnap délután fejeződnek be. Az elmélkedéseket **P. Benkő Antal SJ** vezeti, a Rio de Janeiro-i egyetem pszichológia tanára.

Az elmélkedés alapgondolata:

Aki hisz bennem, annak szívéből élő víz forrásai fakadnak ... (Jn 7, 38.)

A résztvevők a lelkigyakorlatos házá alakított fürstenriedi kastélyban laknak és étkeznek. A gyermekekkel napközben nővérek foglalkoznak mintaszereiben berendezett óvodában. A részvételi díj teljes ellátással a két napra 50.— DM, gyermekeknek 13 éves korig kevesebb (2 évig 26.—, 3-9 évig 32.—, és 10-13 éves korig 40.— DM). A minimális előzetes adminisztratív költségekre a helyszínen gyűjtenek. Diákok és egyetemi hallgatók az illetékes egyetemi lelkésztől segítyt kérhetnek; Münchenben P. Lothar Jenders S J, egyetemi lelkésztől. Címe: Katholische Hochschulgemeinde, Kaulbachstr. 22/a. 8000 München 22. Tel.: 285081 v. 285286

A résztvevők a lelkigyakorlat ideje alatt megismerhetik a nyugateurópai magyar katolikus könyvtermelés javát és ajándék-könyveket vásárolhatnak karácsonyra.

Jelentkezését szeretettel várja nov. 30-ig a lelkigyakorlatos ház igazgatója P. Dr. Hegyi János SJ. Schloss Fürstenried, 8000 München 71. Tel. 7555064 és 7555066.

A LEGSZEBB ÉS LEGIDŐSZERÜBB KARÁCSONYI AJÁNDÉK!

Ijjas Antal: SZENTEK ÉLETE DM
2 kötet, félvászon kötés, 1000 old. 32.—

A szigorúan történelmi tudományosságot és történelemkritikai módszert követve íródott meg ez a könyv.

Tarnóczi János dr.: SZŰZ MÁRIA
vászon kötés, kb. 500 oldal 20.—

A könyv hármas beosztása: Mária élete elé; Mária élete; A tovább élő Mária — már önmagában is szemlélteti Mária életének rendkívüliségét.

Mécs László: ARANYGYAPJŰ
Válogatott versek. 20.—
félvászon kötés, képmellékletek

HOZSANNA

Teljes kottás népénekeskönyv 8.—
félvászon kötés, kb 550 oldal —
Megrendelhető:

Julius Dobrowolski,
D - 8225 Traunreut, Salzburger-
Str. 18.

Kívánságára a fenti könyveket magyarországi címekre is megküldöm.

Rövid hírek

Assisi Szent Ferenc halálának 750. évfordulója alkalmából ifjúsági zarándoklat indult Sienából Assisibe gyalogmenetben. A világ minden tájáról összesereglett fiatalok szeptember 25-én indultak és október 3-án érkeztek meg a Szent szülővárosába, naponta 25 km-t gyalogolva. Unnepélyes búcsúztatásokat Siena érseke tartotta.

Teresa anya, a szegények őrangyala szeptember végén Taizébe látogatott. Találkozott Roger Schutz perjellel, résztvett egy közös imaösszejövetelel és a szegények imáját együtt imádkozta a protestáns közösséggel.

Roger Schutz októberben ellátogatott Kalkuttába, ahol közösségének több tagja él a szegények között.

Az Osservatore Romano jelentése szerint Ostia közelében a napokban egy római család sírjára bukkantak. Eddig már több, mint 30 agyagvázát, márványurnát és szarkofágot találtak meg. Számos edényt szép freskó díszít és a tudósok megállapítása szerint Traján császár idejéből, Kr. u. 53-117-ből származnak.

«Merre tart az európai civilizáció» címmel európai kérdésekről tartott kongresszust a Szent Benedek, Európa Patronusa nevet viselő szervezet Aachenben. A témához több neves európai tudós szólott hozzá.

Vasgos I. örmény-ortodox pátriárka meghívására a Vatikáni Egységítőkárság küldöttsége résztvett a megválasztásának 20. évfordulójára rendezett ünnepségeken. Az ünnepség fénypontja a Chrisam-olaj szentelése volt. Ez az örmény-ortodox egyház egyik legjelentősebb szertartása, amelyet csak a pátriárka végezhet. Az olajat a püspök- és papszenteléseknél, a keresztség, bérálás kiszolgáltatásánál és különleges alkalmakkor használják csak.

A Herder kiadásában megjelent a Keresztény Ikonográfiai Lexikon utolsó kötete. A nyolc kötetes mű 10 éves munka eredménye. Nemzetközi szaktekintélyek dolgoztak összeállításán és vizsgálták meg a keresztény ikonográfia kapcsolatát a művészethez, teológiához és más tudományágakhoz.

A Vatikáni Rádió szeptember végétől kezdődően Iskolarádió címmel, német nyelvű műsort sugároz gyermekeknek és az ifjúságnak. Az adás időpontja 17 óra és hetente egyszer 23 perc. Az iskolarádió első adásai a Megváltás történetével foglalkoznak.

A katolikus sajtótermék 25-30 millió emberhez jut el Európában. A heti folyóiratok száma Olaszországban a legnagyobb, 120, és példányszámuk egymillió. Franciaországban 60, félmillió példányban. Nyugatnémetországban az

egyházmegyei lapok példányszáma két millió felett van — közölték a katolikus sajtóközpont páduai székhelyén.

A Vatikánt is elérte a világot sújtó infláció. Emiatt október 1-én a vatikáni alkalmazottakat is nagy meglepetés érte. Bevásárló központjukban megdrágult a hús, több élelmiszer, 700 lirával a kávé, s ugyancsak emelkedett az alkoholtartalmú italok, továbbá a benzin ára is.

Kreisky osztrák kancellár és az SPO elnöke az iskolai hitoktatás mellett foglalt állást. A Katolikus Akadémia tanulmányi ülésén, amelyen az egyház és a demokratikus szocializmus kapcsolatát vizsgálták, szó szerint kijelentette: meggyőződésből vagyok az iskolai hitoktatás mellett. Ugyanakkor egy olyan nagy pártnál, mint az SPO, nem lehet rossznéven venni, ha egyes csoportok ellenkező véleményen vannak. Azért szükséges továbbra is a párbeszéd, hogy egymás érveit megismerjük.

Bolognaban 85 éves korában elhunyt Lercaro kardinális, aki 16 évig állt a bolognai érsekség élén. A II. Vatikáni Zsinaton tevékeny szerepe volt a liturgia reformját kidolgozó bizottságban.

«Wort Box címmel a német Gramphongesellschaft kazettákon hozza forgalomba a Szentírást. A szöveget, amely a teremtéstől Jézus életén keresztül az apostolok működéséig terjed, több neves német művész mondja el.

Rómában a Szent Péter bazilikában október 3-án került sor a 15. századi rendalapító, Beatriz Silva szenttéavatására. A portugál nemesi családból származó új szent élete legnagyobb részét Spanyolországban élte le és ott is alapította meg szigorú klauzurás rendjét. A rendtagok közül senki sem vett részt az ünnepségeken, még erre az alkalomra sem akarták elhagyni a szigorú klauzurát. Viszont a spanyol és a portugál kormány hivatalos küldöttséggel képviseltette magát.

A Frankfurti Könyvvásáron, amely már világhírűvé vált, Gutenberg mester műve, a két kötetes latinnyelvű Biblia faksimile kiadása volt a legdrágább könyv. A 895 példányban megjelent kiadás az eredeti teljes mása, 9 színnyomásban, arany kötéssel. Értéke és forgalmi ára 9,800.— DM.

Augsburg környékén élő, 32 éves, 178 magas, sötét barna, aktív sportoló, zenekedvelő, káros szenvedélyektől mentes, élettársat keres, kimondottan jó katolikus, művelt hölgy személyében. Igazi tiszta, harmonikus családi életre vágyom. Leveleket «Légy jó mind-halálig» jellegre kérek az Életünk Gazdasági Bizottságához, 8 München 81, Oberföhringerstr. 40.

Hogyan lehet előfizetni az Életünkre?

Az Életünk terjesztői

a helyi magyar lelkészek; ők küldik meg kívánatra a lapot a területükön élő híveknek.

Az előfizetési díjat, mely 1975 január 1-től 14.— svájci frank,

vagy annak megfelelő más valuta, az illetékes magyar lelkészeknek fizessük be.

Csak onnan forduljunk közvetlenül a kiadóhivatalhoz, ahol a lelkész hiányzik, vagy valami oknál fogva nem terjesztője a lapnak.

Európán kívüli rendeléseket a központi hivatal intéz;

Címe:

Életünk (Unser Leben)
Frongartenstr. 15.
9000 St.Gallen (Schweiz)

Az előfizetés tengerentúlra is 14.— svájci frank, ha azonban légipostával kéri valaki a lapot, 25.— svájci frank, vagy annak megfelelő más valuta.

Életünk

Az európai magyar katolikusok lapja
Felelős szerkesztő és kiadó:

Dr. Vecsey József

Szerkesztőség és nyomda:
Ungarische Buchdruckerei,
9000 St.Gallen, Frongartenstr. 15.
(Schweiz)

Telefon: (071) 22 55 28

Előfizetés egy évre: 14.— svájci frank
más országban ennek megfelelő valuta
Egyes szám ára 1.20 svájci frank.

É l e t ü n k — Unser Leben
Monatschrift für die ungarischen
Katholiken in Europa

Redakteur und Herausgeber:

Dr. Josef Vecsey

Redaktion und Druck: Ungarische
Buchdruckerei, 9000 St.Gallen,
Frongartenstr. 15. (Schweiz)

Telefon: (071) 22 55 28

Kto. Krt. 603 Ungarische Buchdruckerei
Sparkassa der Administration
St. Gallen.

Bezugspreis jährlich: 14.— Sfr.

Lapzárta a hónap 15-én, hirdetéseket pedig csak a hónap 12-ig fogadunk el!